

L I E T U V I Ų
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
DECEMBER, 1957

ČIURLIONIO VARDŲ MENO GALERIJOJE ATIDARYME

1957 M. GRUODŽIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

KALĖDŲ NAKTIS TAIGOJE, Letuvaitės tremtinės Sibire eilėraštis	3
Kazys Škirpa, REDDE QUOD DEBES, Lietuvos kariuomenės suaktyvinės datos	3
POKALBIAI SU DVIEM LITERATŪROS LAUREATAIS — Landsbergių ir Tomariene	4
Edv. Šulaitis, LIETUVOS KREPŠINIO LAIMĖJIMŲ SUKAKTIS	6
Marius Katiliškis, ATVYKSTA PIENININKĖ, ištrauka iš naujo romano	8
Balys Sruoga, POEZIJA, Tėviškėle, Algirdas Izborske, Radvila	9
K. D., BALYS SRUOGA, 10 metų nuo mirties sukakties proga	9
KNYGOS IR AUTORIAI: Prof. S. Kolupaila apie Gen. Raštikio atsiminimų II tomą	11
J. Bačiūnas, IR ŠIEMET KALĖDŲ ŠVENČIŲ PROGA	11
LIETUVOS FRONTO BIČIULIAI, Vytauto Maželio foto reportažas	12
ČIURLIONIO VARDŲ MENO GALERIJA, foto reportažas iš Č. galerijos Chicagoje atidarymo	13
TRADICIJA IR "IZMAI" MENE, J. Kardelio pokalbis su skulptore E. Dociene	14
VEIDAI IR VAIZDAI, iliustruota kronika iš viso pasaulio lietuvių veikimo	16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI, LD Administracijos, Los Angeles ir kt. vietovių smulki kronika	18

ENGLISH SECTION

INTERVIEW WITH CONGRESSMAN GLENARD LIPSCOMB	19
EXPANSION OF THE ACTION FOR LIBERATION OF LITHUANIA	21
FROM THE LITHUANIAN POETS. Ocian OF The World, poem by J. Tysliava	22
A BEAUTIFUL WEDDING NIGHT, Short story by Stepas Zobarskas	22
MEMOIRS BY A WOMAN DOCTOR by Almus Šalčius	23
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS, Part IX, by A. Bernotas	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Elena TUMIENĖ	Anglų klb. Redaktorius / English Editor
Daumantas ČIBAS	Foto Redaktorius / Photo Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS — VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich. VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; BR. DAUNORAS, London, Anglija; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; J. A. JŪRAGIS, Sydney, Australia; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Penn.; V. Rociūnas, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; V. VERIKAITIS, Toronto, Ont.; Canada; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; A. VINGIS, Melbourne, Australia

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBAI / PHOTOGRAPHERS— BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Blumė, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Penikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Steimokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZBETH, N. J.: J. A. Ribinski; LOS ANGELES, CALIF.: Leonas Briedis, Pr. Gasparonis, Povilas Jasiukonis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS
9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: Plymouth 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ".
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent.

Otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 55 centai Single Copy 55¢

PRENUMERATA METAMS \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

At the grand opening of the Čiurlionis Name Art Gallery in Chicago, Ill. At Č. portrait standing from l. to r.: Mrs. J. Stulgaitis, Hustings, Nebr., sister of the late Čiurlionis, one of the greatest Lith. painters; Prof. A. Varnas and Mr. Z. Kolba, the principal initiator of the Gallery.

Back Cover

A Bust of Mrs. E. Kardeienė, Montreal, Canada, former leading Lith. soloist at the State Opera in Kaunas, Lithuania. The bust itself was made by Mrs. E. Docius, Lith.-Canadian artist in Toronto (see pp. 14-15); photo by V. Kerbelis. In the background — the building of Kaunas Opera and the notes of La Traviata which was always performed on New Year's eve at Kaunas Opera, and Mrs. E. Kardelis and Mr. K. Petrauskas always had the leading roles.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y. — Laima, Darbininkas, Karys, Vienybė.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Jokubaitis, Kun. J. Klimas, S. Minkus.

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S. Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas, Draugas, Naujienos, Sandara.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, P. Ramanauskas, J. Pautienius.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas. P. Joga.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library, M. Šimonis.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitis.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Hartford, Conn. — V. Nenortas.

Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamosiūnas.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

New York, N. Y. — Tėvynė.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas Kun. L. Musteikis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas V. Karalius, L. Meyer.

Pittsburgh, Pa. — P. Žilionis.

Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A. Bajorinas, A. Kuolas, Rūta Restaurant, J. Smolskis, Tėviškės Žiburiai, Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Library), Nepriklausoma Lietuva.

Winnipeg, Man. — S. Bujokas.

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

Vancouver, B. C. — E. Gumbel.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

Nottingham — K. Rozanskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bieškevičius, N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide — Kun. P. Jatulis.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Hindmarsh — Australijos Lietuvis.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubilius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SEIMO ORGANIZACINIS KOMITETAS su JAV ir Kanados LB pirmininkais bei spaudos atstovais. Iš kairės: J. Makauskis, A. Vitkauskaitė-Merker, A. S. Trečiokas, Kanados LB pirm. V. Meilus, PLB Seimo org. K-to pirm. prel: J. Balkūnas, JAV LB pirm. S. Barzdukas, J. Šlepetys, E. Čekienė, V. K. Jonynas; stovi:

A: Vakselis, K. Motuzas, V. Vaitiekūnas, J. Stukas, V. Barčiauskas, J. Pakalka, J. Aistis, A. Ošlapas, S. Narkėliūnaitė, S. Dzikas. Seimas šaukiamas 1958 m. rugs. 22 New Yorke: THE COMMITTEE to organize the World Lithuanian Congress which will be held the first week in September, 1958 in New York City. Foto V. Maželis

KALĖDŲ NAKTIS TAIGOJE

*Ir vėl naktis, ir vėl tyli žvaigždėta,
Virš žemės, protėvių jau prakeiktos...
Ir dar būriai vis slenkantys iš lėto,
Keliuos sunkiuos kelionės nebaigtos.*

*Ir vėl naktis juoda, naktis Kalėdų,
Aplink taiga sustingusi rūsti.
Sniege ir vėl giliai įmintos pėdos,
Takai, kurių šiaurys neužpustys.*

*Mes einame, klampojame sniegynais,
Artyn, artyn kas dieną prie namų.
Ir vėl varpai toli, toli tėvynėj,
Jų aidas vėl gyventi šaukia mus.*

*O, Tėviške, kokia graži Tu!
Matau tamsias Tavų naktų skaras,
Saulėtekius Tavuosius auksu nudažytus
Ir gestančias saulėlydžių žaras.*

*Ir vieškeliai balti, ir baltos eglėlių šakos,
Ir apsnigti žirgeliai ant stogų,*

LIETUVAITĖS TREMTINĖS SIBIRĖ EILĖRAŠTIS

*Ir į pakalnę prie šulinio takas,
Ir baltos gėlės ant langų.*

*Gražesnė Tu, kaip visos karalystės,
Kaip karalaitė užkeiktoji pily,
Kaip pasakojamos, girdėtoje vaikystėj,
Bet ko šiandien be šypsenos tyli?*

*Ir vėl man prieš akis Tu atsistoji ryškiai —
Matau Tave per naktį, per rūkus,
Matau, kaip Tu nuvargus ir išbyškus,
Matau sukrvintus, supurvintus šilkus.*

*Visvien graži kaip nuotaka jaunutė,
Su ašarom, bežvilgančiom akyse,
Ir šiaurės vėjai, viesulai įnirtę
Mums kelio į Tave sugrižt neužpustys.*

*Mes einame, klampojame sniegynais,
Artyn, artyn vis skubam klupdami,
Ir gaudžia vėl varpai toli tėvynėj,
Ramybę, taiką žemei nešdami...*

REDDE QUOD DEBES

Atiduokime tai, ką privalome Mūsų kariuomenės sukaktuvinės datos

KAZYS ŠKIRPA, Washington, D. C.

Kai į 1918 metų galą buvo Vilniuje imtasi pastangų sudaryti lietuvių tautos ginkluotą pajėgą — Lietuvos Kariuomenę, niekam tada nebuvo atėjusi nė mintis į galvą pradėti tą atsakingą darbą nuo nustatinėjimo būsimųjų tos kariuomenės sukaktuvinių datų. Mums tada rūpėjo ne tai, kaip paradosime kovą laimėjus, o vien tik kad kaip galint greičiau suorganizavus savo tautinę ginkluotą pajėgą. Buvo savaime aišku, jog be kovos ir kraujo aukų už krašto išlaisvinimą ir jo apgynimą nuo išorinių pavojų Vasario 16-tos Dienos Aktas apie Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimą būtų likęs tik graži svajonė, surašyta ant balto popieriaus, kokių tautos, siekiančios politinės laisvės bei jų politinio vadovavimo organai, daug ir gražiai prirašo...

Lietuvos kariuomenės sukaktuvinė data, su jo paradais kareivinių aikštėse ir iškilmingais tostais karininkų ramovėse, atsirado žymiai vėliau, būtent, tik 1928 metais, tos kariuomenės pirmojo dešimtmečio minėjimo proga. Sakytos datos nustatymą lėmė nebe tie, kas 1918 m. gruodžio 29 dieną paragino lietuvių tautą sukilti už savo laisvę ir pašaukė savanorius skubiai užpildyti atgimstančios Lietuvos kariuomenės pulkus, o tie, kurie prieš tai neparodė energijos ginkluotą pajėgą skubiai sudaryti, buvo net abejingi jos reikaligumui, ir kuone buvo sužlugdę jos susiformavimą.

Pirmoji Lietuvos Vyriausybė, tikriau pasakius jos galva prof. Augustinas Voldemaras, kuris vienkart ėjo Kr. Apsaugos ir Užsienio

Reikalų Ministerių pareigas, vaizdavosi sau visai kitokią kariuomenės organizavimo metodą, kurį būtų galima pavadinti "vyrų politinės atrankos" metodu. Pagal šį planą, į kariuomenės eiles būtų buvę priimami tik tokie karininkai ir kareiviai, kuriuos sakytoji Vyriausybė bei jos vietiniai organai būtų laikę jai patikimais. Praktiškai tai būtų prilygę atsijojimui visų tų, kurie buvo nusistatę opoziciškai prieš kalbamą Vyriausybę, pirmoje eilėje demokratių srovių šalininkų, lyg jie būtų menkesniais savo krašto patriotais, kaip tie, kuriais valdžia siekė pasikliauti...

Savaime suprantama, jog pasišovimas suorganizuoti ginkluotą pajėgą vyrų politinės atrankos metodu būtų pareikalavęs daug laiko, nebekalbant jau apie tai, kad toks metodas buvo antidemokratiškas, plačiųjų tautos sluoksnių visiškai nežadinęs. Antra, jis, iš viso, tada vargu ar buvo įvykdomas, nes krašto valdymo aparatas dar nebuvo suspėjęs susidaryti ir vyrų atrankai praveisti faktinai nebuvo priemonių. Kaip kalbamoji Vyriausybė nesiskubino ginkluotąją pajėgą sudaryti, galima matyti jau vien iš to, jog pirmą formalinį patvarkymą tuo reikalu — lapkričio 23 dienos įsakymą apie paskyrimą kaikiurių karininkų — paskelbė tik už poros savaikių delsimo, ir tik po to, kai lietuviai karininkai, susispietę į Vilnių savo iniciatyva, griežtai pareikalavo iš prof. Voldemaro, kaip Vyriausybės galvos ir Krašto Apsaugos Ministerio, kad baigtų delsimą ir tuojuo padarytų reikalingiau-

PAMINKLAS ANTANUI JUOZAPAVIČIUI, pirmajam karininkui, žuvusiam Lietuvos Nepriklausomybės kovose (1919. II. 13).

THE MONUMENT for A. Juozapavičius, the first Lithuanian army officer who died in the wars of Lithuanian independence in 1919.

sius paskyrimus kariuomenės organizavimo darbui pradėti.

Deja, ir po lapkričio 23 dienos įsakymo sa-kytas darbas nėjo pirmyn tokiu tempu, kokio reikalavo grėsęs Lietuvai didelis pavojus iš Sovietų Rusijos, nekalbant apie anarchijos pa-vojų krašto viduje. Mat, prof. Voldemaras ne-pasitikėjo lietuviais karininkais, pergyvenu-siais Rusijos Revoliuciją, be to, įgijusiais laips-nį tik laike karo ir išėjusiais tik sutrumpinto kurso karo mokyklas. Jis jų nelaikė jokiais kariuomenės specialistais ir todėl atsakinges-nes vietas Krašto Apsaugos štabe apstatė ru-sais, tik prisidengusiais neva baltgudžių kilme. Šiems gi nepriklausomos Lietuvos idea-las visai nebuvo prie širdies ir jų nė kiek ne-žadino darbui bei pasiaukojimui tą tikslą žūt-būt pasiekti. Todėl tarp lietuvių karininkų ir jiems pastatytų rusiškų viršininkų pačiame ka-riuomenės centre kilo gilių nesantaikų, kurios paralyžavo kūrybinį darbą štabo skyriuose.

Viso to rezultate anonsuotas kariuomenės or-ganizavimas teliko tik popieriuje ir toliau su-darymo karininkų sąrašų vienam lietuvių ir vienam baltgudžių pėstininkų pulkui nenuėjo, o gruodžio mėnesio antroje pusėje jis buvo net ir visiškai sustojęs. Mat, apie gruodžio 15 d. vokiečiai, tada dar tebešeimininkavę Vilniuje, pranešė prof. Voldemarui, jog numato netrū-kus iš Vilniaus pasitraukti ir kad todėl yra pavojaus, jog miestas bus užimtas rusų Rau-donosios Armijos dalinių, kurie pridurmai se-kė paskui atsitraukiančius iš Rytų vokiečių kariuomenės likučius.

Ta žinia paveikė pirmosios Vyriausybės ir Valstybės Tarybos viršūnes kaip kokia nelauk-tai sprogsi bomba. Visiems pasidarė aišku,

luotos pajėgos organizavimui. Nusivylęs tokiais savo planavimų rezultatais, prof. A. Voldemar-as gruodžio 19 ar 20 d. išvyko į užsienį "ginti Lietuvos nepriklausomybės reikalą diplomati-nėmis priemonėmis". Tą pačią, ar sekančią die-ną pasitraukė į užsienį ir Valstybės Tarybos pirmininkas A. A. Smetona, su visa šeima, o taip pat keli kiti pirmosios Vyriausybės nariai.

Krašto Apsaugos Viceministeris generolas Kondratovič (rusas), kurį prof. Voldemaras bu-vo palikęs savo vietoje — Krašto Apsaugos Ministerio pareigose, pranešė Apsaugos štabe tarnavusiems karininkams, jog Kalėdų bei Nau-jų Metų šventėms jie gali išsiskirstyti kur kam tinka, nes dėl rusų Raudonosios Armijos ar-tėjimo link Vilniaus kariuomenės organizavimo darbas laikinai pertraukiamas. Be to, jis pra-nešė, jog apsaugos štabas perkliamas strate-giniais sumetimais į Gardiną ir kad tie, kurie norėtų ir toliau prisidėti prie kariuomenės or-ganizavimo, kviečiami po Naujų Metų atvykti į Gardiną, o nebe grįžti į Vilnių.

Tai va koksai buvo pirmojo Lietuvos kariuo-menės etapo finalas: vieton skubaus jos su-darymo ir jėgų mobilizacijos, gavosi tų jėgų tikras sudemoralizavimas nerealiais kariuome-nės organizavimo planavimais ir fantastine Kondratavičiaus "strategija". Ji baigė surevol-tuoti lietuvius karininkus prieš štabo viršinin-ką bei rusus Apsaugos štabe, o taip pat ir prieš prof. Voldemaro politiką ginkluotos pajėgos bei krašto apsaugos klausimu. Rezultate įvyko val-džios krizė: prof. Voldemaro Ministerių Kabi-netas buvo paleistas, o jo vieton gruodžio 26 d. stojo M. Šleževičiaus Vyriausybė, apjungusi at-stovus visų lietuvių politinių srovių ir net tau-tinių mažumų, būtent, baltgudžių ir žydų.

Pabaiga 10 psl.

jog brangus laikas buvo prieš tai išiekvotas tik tupčiojimams Vietoje, o ne realiam gink-PAMINKLAS ant kapo Povilo Lukšio, pirmo kareivio žuvusio Lietuvos Nepriklausomybės kovose 1919. II. 8.

THE MONUMENT for P. Lukšys, the first Lithuanian army soldier who died in the wars of Lithuanian independence in 1919.

PARTIZANAI IR PASAULIS

DU POKALBIAI SU DRAMOS KONKURSU LAIMĖTOJAIS

Algirdas Landsbergis, rašytojas ir žurna-listas, prieš trejus metus laimėjęs "Drau-go" romano premiją, praėjusiais metais iš-leidęs novelių rinkinį "Ilgoji naktis", nese-niai magistro diplominiu darbu apie Šekspy-ro kūrybą yra baigęs Columbijos Universi-tetą. Šiuo metu jis dirba Pavergtųjų Europos Tautų Seimo sekretoriате New Yorke. Su žmona, čiagime lietuvaitė Joana, buvusia madų patarėja, Landsbergis augina du sūnu: Povilą ir Joną.

Clevelando Liet. Bendruomenės Dramos konkurse Landsbergiui paskirta premija už 2-jų veiksmų dramą "Penki stulpai". Veiks-mas vyksta Lietuvoje, 1951 metais, komunis-tams gniaužiant lietuvių partizanines kovas prieš rusiškąjį raudonąjį okupantą.

Premijos proga LD bendradarbis Almus Šalčius laureatui Landsbergiui patiekė kele-tą klausimų, į kuriuos jaunasis dramaturgas stilingai atsakė.

ALGIRDAS LANDSBERGIS:

— Kodėl pasirinkot tokią temą — lietuvių partizanų kovas?

— TTemų kol kas negaliu rinktis. Jos ateina ir įsako jų imtis. Manau, kad dėl tos pačios priežasties išieivijos literatūroje vyrauja rezis-teicijos, karo, bolševikinės temos. Tieji dideli ir artimi įvykiai yra surizgę su mūsų nervų gi-jomis ir pulsuoja mūsų kraujuje. Bet iš to kyla ir šitų temų pavojus kiekvienam rašytojui. Oku-puotoje Lietuvoje jis tegali vaizduoti jas juodai balta melodrama. Išieivioj, teisėto pasipikti-nimo ir karingo teisėtumo stumiamas, jis taip pat linksta aprašyt tuos įvykius kaip grumty-nes tarp angelų ir velnių, pats visuomet stovė-damas angelų pusėje. Jo versija yra daug ar-čiau tikrovės, morališkai ir patriotiškai jis tei-sus, bet bet men kūrinio jam labai dažnai ne-pavyksta sukurti. Tai amžina dilema.

— Kaip toji dilema paveikė jūsų dramą?

— Dainuotojo vaidmuo joje yra tos dilemos išdava. Juo stengiausi sukurti perspektyvą, žvilgsnį iš aukšto ir iš tolo, kurio nei vienas iš mūsų neturime.

— Ar rašote ir angliškai? Kaip tas sekasi?

— Išskyrius porą mažesnių TV projektų, šiuo metu išsijuosęs dirbu prie angliškos Penkių Stulpų Turgaus Aikštėje versijos. Ją tikiuos užbaigti sekančių metų pavasarį.

— Ar ši drama tikėtų tarptautinėje scenoje scenoje paminėti lietuvių partizaninį judėjimą, kuriuo buvo siekta Lietuvą palikti vakarietišką?

— Teatras būtų ideali priemonė paminėti ir išgarsinti lietuvių partizanų laisvės kovą, apie kurią pasaulis — iš dalies ir dėl mūsų kaltės — nieko nežino. Ar mano drama tam tinkama, man būtų per daug nekuklu spręsti. Aš tikiu, kad jos meninė kokybė bus verta amerikietiš-kos ir kitos scenos.

— Kaip galėtų lietuviškoji visuomenė, orga-nizuota ir ne, šį užsimojimą paremti?

— Investuodama į dramos pastatymą. Jei drama ir sudomintų vieną iš iškiliųjų ameri-kiečių režisorių, finansavimo problema gali nu-stumti jos pastatymą metų metams. JAV ir Kanados lietuviai biznieriai, pramonininkai bei profesiniai žmonės galėtų labai lengvai finan-suoti off-Broadway ir net Broadway /New Yor-ko teatrų rajonas. A. Š/ pastatymą. Jei drama susilauktų pasisėkimo, investuoti pinigai grįž-tų.

— Klausimas kita tema. Pasaulio Lietuvių Kongreso kitais metais proga: ar manote, kad

MES IR JAUNIMAS

yra vilties, kad vadinamosios "LTSR" valdančioji klasė leistų lietuvių rašytojų /ir apskritai meno atstovams/ atvykti į tą kongresą? Pastaruoju metu jie keletą "ekskursijų" buvo išleidę į pasaulį.

— Nemanau, kad okupuotos Lietuvos rašytojams leistų atvykti net į JAV-bių lietuvių komunistinį kultūrinį kongresą. Žinodami rašytojų vaidmenį Lenkijos ir Vengrijos įvykiuose, prisimindami Fastą, Kantarowiczų, Djilą, jie tikrai nerizikuos leisti "savųjų" rašytojų į laisvąjį pasaulį. Pagaliau paskutiniai Chruščiovo įsakymai menininkams nebepalieka pasirinkimo tuo atžvilgiu.

— Kokia jūsų nuomonė apie kultūrinę pažangą ok. Lietuvoje?

— Kultūrinio gyvenimo pagyvėjimas okupuotoj Lietuvoj pastaraisiais metais yra ne jos valdovų, bet lietuviškojo kūrybingumo nuopelnas. Nenuostabu, kad tas kūrybinis pagyvėjimas, ryškiausias meno šakose, mažiausiai priklausomose nuo cenzūros: operoje, balete, tautosakoje. Tačiau menininkai tėvynėje žino dar geriau už mus, kad tikras kultūrinis gyvenimas, tikra kultūrinė pažanga neįmanoma be minties, idėjos laisvės, kurios ok. Lietuvoj šiuo metu nėra. Jie tikrai nepasitenkina ir nepasitenkins istoriniais baletais, ar knygomis apie rankšluosčių raštus audiniuose.

— Kurie rašytojai Lietuvoje yra patraukę jūsų dėmesį?

— Iš partinių rašytojų Sluckis ir Baltušis yra neabejotino talento. Jų padėtis nepavydėtina: kuo didesnis talentas, tuo sunkiau suderinti ištikimybę kompartijai su rašytojo pašaukimu. Kažin, ar jie žino, kad vienas žymiausių vengrų rašytojų Tibor Deri, komunistų partijos veteranas, dabar kalėdamas Kadarą kalėjime, nes jis pasirinko ir skelbė tiesą praėjusių metų rudenį ir žiemą, užuot toliau derinęs tuodu nesuderinamus dalykus.

SOFIJA TOMARIENĖ:

Sofija Pipiraitė Tomarienė Kanados LB Kultūros Fondo jaunimo literatūros konkurse laimėjo I-ją premiją už vaidinimą "Devynkalvis". Premija įteikta Toronte 1957 m. spalio 29 d.

S. Tomarienė nuo 1939 m. gyvena Chicagoje, ilgu metus Liet. Rašytojų D-jos valdyboje eina įvairias pareigas, aktyviai dalyvauja literatūrinėje veikloje. Periodikoje ji reiškėsi poezija ir raštais jaunimui. Šiais metais išleido eilėmės ir proza atkurtą pakų knygą "Saulės vestuvės".

Premijos proga LD atstovui Chicagoje rašytoja Tomarienė atsakė į eilę klausimų, liečiančių jaunimo literatūrą.

— Kada Jūs ėmėte domėtis pasakų žanru ir kas Jus paskatino pasakas rašyti? ...

— Pasakų devynias galybes man pripasakojo tėvai, seneliai, dėdės, tetos! Nuo tų pasakų mano vaikystė, rodos, vien tik žvaigždėmis švietė. Paskui skaičiau iš knygų. Būdama mokytoja, pasakas aekiau savo mokiniams. Jas rašyti pradėjau tik Amerikoje 1947 m. Paskatino reikalas, pareigos jausmas, kai išgirdau tėvus skundžiantis, kad nėra ko vaikams skaityti. Sugalvojau pasakas supinti į seriją. Taip atsirado "Bobutės pasakos", kurios nuo 1947 m. spausdintos beveik kas savaitę "Naujien" Moterų Skyriuje, kurio vedėja Nora Gugienė ypatingai mane ragino rašyti. Jai dabar už tai esu labai dėkinga.

— Ar premiją laimėjęs "Devynkalvis" yra pirmasis Jūsų mėginimas jaunimo scenai?

— Mėginimas tai ne pirmasis. Bet "Devynkalvis" yra pirmasis savarankiškas ir išbaigtas mėginimas. Turinys yra paremtas liaudies pasakomis apie devynkalvį ir legenda apie šv. Jurgį.

RAŠYTOJA SOFIJA TOMARIENĖ, Chicago, Ill., premijos įteikimo šventėje Toronte sako žodį. Foto Kochalskis
Poet and writer Mrs. Sofija Tomaras, Chicago, Ill.

— Ar bus "Devynkalvis" išleistas?

— Ketina išleisti Chicago LB Kultūros Fondas. Man atrodo — labai gražus supuolimas, kad torontiečiai premijuoja, o čikagiečiai išleidžia. Broliškai kultūringa.

— Ką galėtumėte pasakyti apie dabartinio mūsų jaunimo domėjimąsi ar nesidomėjimą knygomis ir vaidinimais?

— Vaikai domisi tuo, kuo tėvai išmoko domėtis. Tėvams čia visai kitokios sąlygos ir pareigos negu Lietuvoje. Lietuviškoje aplinkoje vaikai nejučiomis pamildavo knygą, tėvams daug apie tai nesirūpinant. O čia viena pamokėlė per dieną ar pusdienį šeštadienį sunkiai gali atsverti amerikiečių mokyklos, amerikiečių draugų anglų kalbos įtaką, kasdien veikiančią mokykloje gatvėje, kine, televizijoje. Dar prieš keletą metų nebuvo jokio vargo su vaikų ir jaunimo kalba, mokant juos vaidinimų, dainų, eilėraščių, ką patyriau dirbdama šeštadieninėje mokykloje. Dabar vaikai nebežino tokių žodžių, kaip rasa, sidabras, žirgas, balnas. Ne dėl to, kad tų ar kitų daiktų jie nebūtų matę — jų prasmę jie puikiai žino angliškai, — bet todėl, kad tų žodžių lietuviškai nebegirdi. Vaikų žodynas siaurėja. Iš to galima spręsti, kad tėvų ir vaikų pasikalbėjimui apima tik labai mažą ratą: duona, pienas, atnešk, paduok, nueik... Siaurą žodyną teturėdami, kad ir labai domėtusi, jaunieji neskaityt lietuviškos knygos, nes "nesupranta". Suprantantieji knygomis domisi.

Vaidinimus jaunimas mėgsta, lanko. Mėgsta ir patys vaidinti, su ašaromis prašosi leidžiami į sceną. Bet jaunimo teatrui tuojau atsiranda šimtai kliūčių. Ne iš vaikų pusės. Bendruomenė nugalėjo daug kliūčių, įkurdama jaunimo ansamblius, lituanistines pamokas, šeštadienines lit. aukštesnias mokyklas. Atrodo, galėtų įveikti ir šią kliūtį — įteigti jaunimo teatrą kiekvienoje kolonijoje. Jaunimo publikos, atrodo, netrūktų.

— Kas pageidautina iš tėvų, mokytojų ir rašytojų jaunimo lietuvių stiprinti?

— Klausimas labai opus ir keblus, ir ne mano jėgoms į jį kaip reikiant atsakyti. Bet jei klausiate, atsakysiu, kaip man atrodo.

Pirmausia — tėvai. Jie turėtų įsisąmoninti, kad nei knygos, nei mokytojai, nei teatras, nei niekas kitas pasaulyje neišlaikys jaunimo ir vaikų lietuviškas be tėvų pagalbos namie. Tam tikslui tėvai turėtų:

visur ir visada su savais ir svetimais lietuvių vaikais kalbėtis tik lietuviškai; kasdien ar

RAŠYTOJAS ALGIRDAS LANDSBERGIS, New York, N. Y.
A. Landsbergis, drama prize winner. Foto V. Maželis

nors savaitgaliais daugiau pasikalbėti su vaikais apie Lietuvą, savo jaunystę, vaikų darbus ir rūpesčius; nuo pat mažumės pasakoti vaikams pasakas, mokyti dainelių, eilėraščių, žaidimų, vėliau paskaityti pasakų; vardadienių gimtadienių ir švenčių proga neduoti vaikams žalingų sveikatai saldumynų ir demoralizuojančių kariškų žaislų, bet dovanoti knygų, užsakyti liet. laikraštelių, reguliariai pirkti jauni-lietuviškas knygas, prižiūrint, kad jos būtų skaitomos, aptariant jas su vaikais; leisti vaikus į lituanistines mokyklas, sudaryti sąlygas, kad jie dalyvautų vaikų bei jaunimo organizaciniame veikime — draugijose, ansambliuose, būreliuose; siųsti į vasarines lietuviškas stovyklas; stengtis, kad turėtų lietuvių draugų.

Atsimindami vėžio pasakėčią, tėvai patys turi duoti jaunimui pavyzdį, atlikdami savo pareigas Lietuvai ir lietuviybei. Ir tai nebus nei per dideli, nei persunkūs reikalavimai, jei tėvams lietuviybė bus gyvybinis reikalas, o ne tuščias burbulas.

Iš mokytojų ir rašytojų sunku ko daugiau bereikauti. Jie dirba ir sielojasi lietuviybės reikalais kiek tik begali. Jeiku tėvai vaikus į lituanistines mokyklas leis, su mokytojais kooperuos, tada ir mokytojai savo pareigas atlikti galės. Jei tėvai knygas pirsks, tai ir leidėjai jas leis, ir rašytojai turės paskatinimo jas rašyti.

Lietuviybė už Lietuvos sienų dar nėra mirusi ir tol nemirs, kol mes visi — tėvai, vaikai, mokytojai ir visi kiti ją gyvą palaikysime.

— Klausimas asmeniškai: ką dabar rašote ir ką artimiausiu laiku ketinate išleisti?

— Kai įpratau į pasakas, tai ir nebegaliu su jomis atsiskirti. Taigi — rašau pasakas. Baigiu rašyti knygos ilgumo dviejų dalių gyvulių ir paukščių nuotykių pasaką. Rašau vaidinimą vaikų scenai. 1948 m. žadu išleisti "Senolės pasakas" Paruošiamieji darbai kaip ir baigti. Dailininkė Vlada Stančikaitė iš Brazilijos atsiuntė jai piešinius — spalvotus ir vienos spalvos. Jau ir leidėjas — mano gerasis vyras — šimtinės atskaitė. O šiandien, kaip tyčia, pirmoji pirkeja iš tolimos Kanados atsiuntė pirmąjį užsakymo čekį. O tai ir yra viena iš tų gerųjų motinų /kurių dar gana daug mūsų lietuviškoje visuomenėje/, kraunanti savo pusės metų dukrelei lietuvišką kraitį, užsakydama "Eglutę", pirkdama dabar išeinančias knygas, kad dukrelei paaugus, knygynėlis jau būtų pilnas.

Kol dar yra tokių motinų, tol rašysiu ir leisju knygas, nors jos materialiniu atžvilgiu būtų grynas nuostolis. Ką reiškia išleistas doleris prieš malonumą patarnauti tokiems tėvams!

GĖLĖS (sega J. Daužvardienė) krepšinio veteranams Chicagoje surengtame Lietuvos krepšinio—Europos meistro dvigubo laimėjimo 20 metų sukakties minėjime.

MRS. DAUŽVARDIS, wife of Lith. Consul in Chicago, Dr. P. Daužvardis, pins flowers on members of Lithuanian National team who won the European basketball championship in 1937 and 1939.

LIETUVOS KREPŠINIO pergalių 20 metų sukakties minėjimui rengti komitetas. Iš k. į d.: COMMITTEE MEMBERS to organize the commemoration of two great event in sports which took place in 1937 and 1939 when Lithuania won the European basketball tournaments.

DUKART EUROPOS MEISTERIS

EDVARDAS ŠULAITIS, Cícero, Illinois

Krepšinio šventės nuotraukas darė V. Noreika, B. Lungys

Lapkričio mėn. 9 ir 10 dienomis Chicago lietuviai gyveno gražioje, Lietuvos krepšininčių pergalių Europos pirmenybėse prisiminimų nuotaikoje. Daugiau kaip 2,000 vietinių žiūrovų ir svečių iš viso šiaurės Amerikos kontinento čia pagerbė tuos žmones, kurie prieš 20 metų iškovojo Lietuvai laimėjimą Rygoje, o kiek vėliau jį pakartojo ir Kaune.

Tokių, brangių prisiminimų atnešančių krepšininčių, minėjime dalyvavo visas dešimtukas: Feliksas Kriaučiūnas, Zenonas Puzinauskas, Artūras Andrulis, Pranas Mažeika, Pranas Talzūnas, Valteris Budriūnas, Juozas Jurgėla, Mykolas Ruzgys ir Vitalis Norkus.

Be jų čia atsilankė ir buvo pagerbti ir kiti žymūs lietuviai krepšinio veteranai, nors tiesiogiai ir neatstovavę Lietuvos Europos pirmenybėse: Kostas Savickas, Benja-

minas Budrikas, Henrikas Petraitis, Zenonas Giedraitis, Antanas Giedraitis, Edvardas Martinaitis.

Čia išvardinti asmenys iškilmingosios minėjimo dalies metu šv. Ritos Aukštesniosios Mokyklos salėje gavo gražius pagerbimo lakštus ir Lietuvos vaizdų albumus, kuriuos įteikė įteikė Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komiteto pirm. dr. Algirdas Nasvytis ir buv. Užsienio Lietuvos Rėmimo draugijos pirm. adv. Rapolas Skipitis. Prasmingą sveikinimo žodį veteranams tarė Lietuvos konsulas Chicagoje dr. Petras Daužvardis, o iš šių tarpo gražiai padėkojo buvęs Lietuvos rinktinės katonas Feliksas Kriaučiūnas.

Po oficialaus veteranų pagerbimo įvyko jų tarpusavio rungtynės, kuriose laimėtojų išėjo "žaliųjų" komanda, kurią sudarė Savickas, Budriūnas, Petraitis, Ruzgys ir Giedraitis, įveikusi Talzūno, Kriaučiūno, Andrulio, Puzinausko, Mažeikos ir Norkaus atstovaujamą "baltųjų" penketuką 18:16.

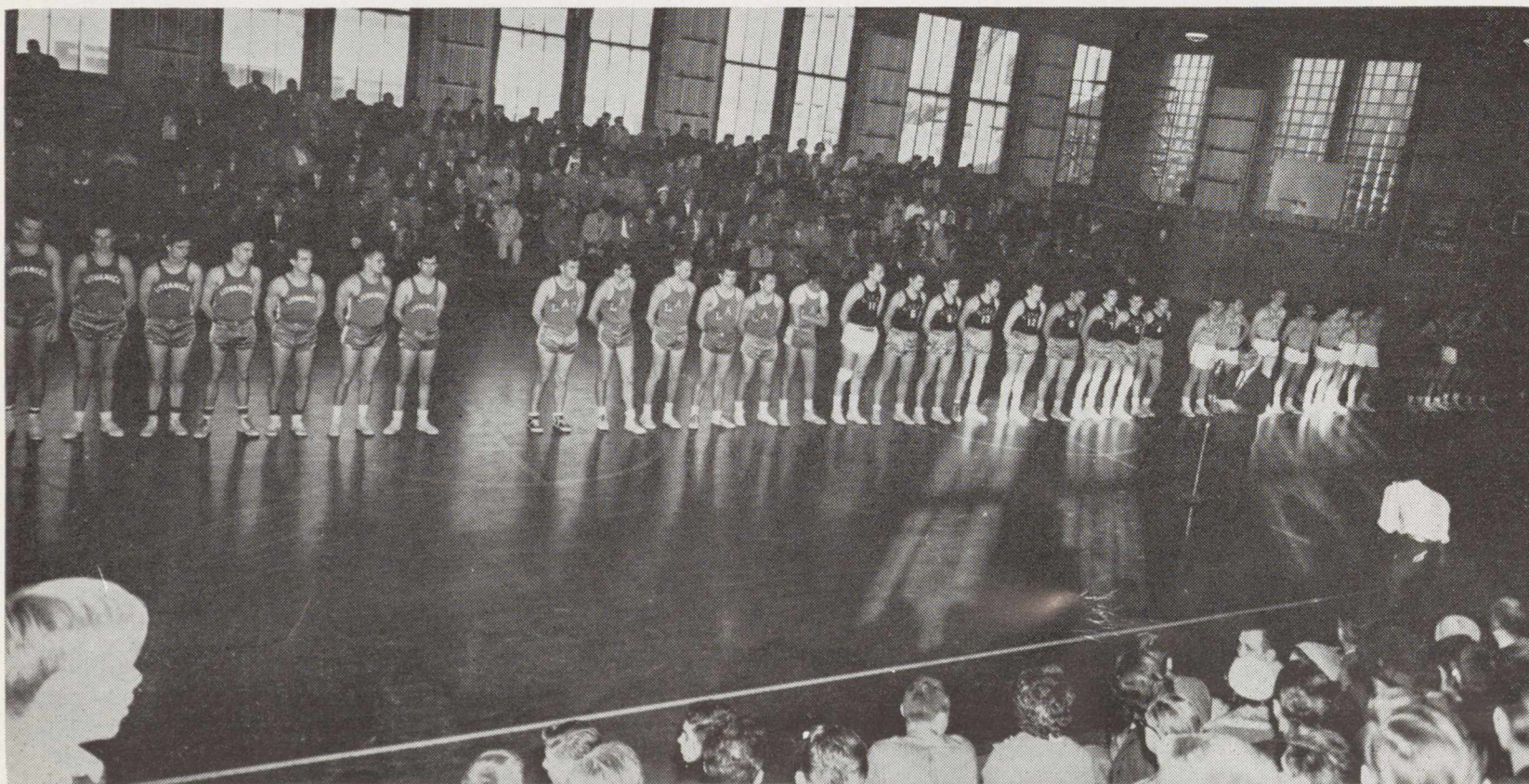
Šio minėjimo rėmuose vyko ir didelis krepšinio turnyras, kuriame dalyvavo New Yorko, Detroito, Toronto, Urbanos ir Chicago lietuvų krepšinio komandos. Turnyro nugalėtoju išėjo ASK Lituanica, baigėme įveikusi Toronto liet. rinktinę 58:55.

Minėjimą, pirmąjį savo pobūdžiu lietuvių sporto istorijoje, FASK'o pavedimu surengė specialus komitetas, pirmininkaujamas dr. Stepono Biežio.

Krepšinio laimėjimų sukaktį plačiai paminėjo lietuvių periodinė spauda, ypač dienraščiai Draugas ir naujienos. Sukaktį išleistas specialus, gausiai iliustruotas leidinys. Minėjimo programą pajvairino mūsų menininkų koncertas.

♦ **KREPŠININKAI**, dalyvavę Lietuvos krepšinio laimėjimų 20 metų sukakties minėjimo metu surengtoje programoje.

SEVERAL TEAMS of leading Lithuanian-American basketball players in Chicago.

LITUANICA komanda, krepšinio minėjimo rungtynėse laimėjusi I-ą vietą.

LITH.-AMERICAN basketball team, LITUANICA, winner of a recent basketball tournament in Chicago, Ill.

KREPŠINIO VETERANŲ ŽMONOS banketo metu Chicagoje. Vidury — J. Dažvardienė. Kairėje — Kriauciūnienė, stovi (4-ta iš k.) — Puzinauskienė.

F. KRIAUCIŪNAS, komandos kapitonas, su žmona ir Z. Puzinauskas su žmona krepšinio pergalių minėjime Chicagoje.

F. KRAUSE-KRIAUCIŪNAS and Z. PUZINAUSKAS, two former great Lithuanian basketball players, with their wives.

Atsiųsta paminėti

Juozas Vaičeliūnas, **Žymieji karo vadai**. Iliustruota. 1957. 215 psl. Kaina \$3.00. Gaunama pas knygų platintojus ir pas autorių: 195 Drinkwater St., Sudbury, Ont. Canada.

Populiariai atpasakota 10-ties karo vadų gyvenimas ir žygiai nuo Aleksandro Didžiojo iki Mannerheimo.

Amerikos Idomybės. Parašė S. Michelsonas važiuojant pasižiūrėti Amerikos. Išleido "Keleivis", So. Boston, Mass. 96 p. Kaina 75 ct.

Gražina Tulauskaitė, **Rugsėjo žvaigždės**. IV-ji lyrikos knyga. Išleido Terra. 64 psl. Įrišta. Kaina nepažymėta.

Metraštis. Anuario Lituano. Kun. Juozo Janilionio redaguotas Rio de Janeiro lie-

tuvių kalendorius ir metraštis. Turinyje informacijos, rašiniai, iliustracijos. 128 psl. Tiražas 500. Kaina \$4.

Lietuviškasis krepšinis. Lietuvos pergalems krepšinyje prisiminti. Red. Edvardas Šulaitis. Chicago, 1957. Iliustruota. 56 psl.

Marius Katiliškis, **Miškais ateina ruduo**. Išleido knygų leidykla Terra, 333 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Viršelis dail. R. Viesulo. 514 psl., kietu viršeliu, \$5.. 1957.

Lietuvos Jėzuitai. Praeitis ir dabartis. Redagavo T. B. Markaitis S.J., viršelis dail. J. Pilipausko. Iliustruota Jėzuitų istorija Lietuvoje ir JAV-se. 80 psl. T. Jėzuitų leid.

Kun. Dr. Juozas Prunskis, **Augštytyn širdis**. Kilnių gyvenimo pavyzdžių rinkinys. 260 psl. Viršelis dail. A. Rūkštelės. \$2.

Dr. V. Tumėnienė-Mingailaitė, V. D. u-to prof., **Mano atsiminimai**. Įvadą parašė Dr. V. Tercijonas ir Dr. A. Birutienė. Iliustru-

For Insurance on House, Car,
Furniture or Liability

CALL PLYMOUTH 4-1377

ANTHONY F. SKIRIUS

**General Insurance Agent
Real Estate - Tax Service**

Office:

9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

DIPLOMAI krepšinio veteranams — viena iš krepšinio sukakties minėjimo ceremonijų.

TROPHIES and diplomas presented to former great Lithuanian basketball players. The presentation took place at a recent sports fete in Chicago, Ill.

RAŠYTOJAS MARIUS KATILIŠKIS, Lemont, Illinois.

AUTHOR MARIUS KATILIŠKIS, Lemont, Ill. His latest novel "The Autumn is coming over the forests" has appeared on the book market this month.

Marius Katiliškis Nepr. Lietuvos periodikoje reiškėsi nuo 1932 m., rašydamas nepaprastai sultingo stiliaus, pilnas melancholijos ir gamtos pulsavimo noveles. Literatūron jis atėjo kaip lietuviškojo šiaurės kaimo dovana, išaugusi atokiai nuo Kaune besireiškiančių izmų bei manierų. Su pirmąja knyga "Prasilenkimo valanda" K. debiutavo 1947 Ji buvo atžymėta L. Rašyt. D-jos premija. 1952 m. K. išleido novelių romaną Užuovėją. Čia rašytojas davė ištisą šiaurės Lietuvos kaimo epopėją, išpuoštą sodriais vaizdais ir stiliaus bei kalbos turtais. Vėl po penkerių metų (tokiais tarpais autorius rodosi) Katiliškis davė naują tremties literatūros laimėjimą — visu epiniu platumu ir gilia psichologine įtampa pavaizduodamas kaimo žmogaus kilimo ir nuopolio tragediją.

ATVYKSTA PIENININKĖ

MARIUS KATILIŠKIS

...Naujakurių kiemuose diena iš dienos buvo laukiama pirmųjų ženklų netrukus prasidėsiančio judėjimo. Kalvis tikėjosi keletą litų viršaus užkalti, Gužienė — praplėsti savo krautuvę. Pieninė gal dėlto ir sumažins grietinės apyvartą, kai šimtai grioviakasių pasius lakti pieną ir graužti sūrius. Jie be abejonės mokės daugiau ir šeimnininkėms pravert čia pat, sugriebus nejučiom, užkisti už balkio juodai diena. Ir mergos, ravėdamos daržus, sukritusios vagoje, galvas sukišusios, kuždėjos, kad jau bent šią vasarą nebus nuobodu. Pasišokimų prasimanys kieno nors daržinėje ar upės vingyje, šieną nupjovus. Kai pasipils moterys iš tolimųjų kaimų uogų rinkti. Kai pradės lankyti savo vyrus, savo numylėtus, ištrūkusius visai vasarai — na, na, jau bus ko pasiklausyti.

Juk čia nieko ir nebuvo, iš tikrųjų. Nieko, į ką įsikabinti jaunam žmogui. Jei ne miškakirčiai, jei ne vyrai, verčią popiermalkes į vandenį, niekas tos vietos ir nežinotų. Bet jie nudainuoja, ir, nubrinkus arklių mėslui ant žiemkelių ir ant jų prasikalus pavasarinei žolei, ausys ima spengti nuo tylos. Kas bu-

vo išganymas senajam Baikščiui — jaunuomenei, įsikūrusiai tarpmiškėje, peilis po kaklu. Agnė skundėsi Tiliui, žiemai bėgant, užiančioj krautuvėlėj, kad čia galima pasiusti vasarą. Bet ji vaiko metuose atsikėlus su tėvais, ir šis kampas jai tapo namais, beveik tėviške, nes nieko kito ji nebeatsiminė kaip reikiant. Nerimas ją apniko, įsimetus krūtinėn ilgesiui. Ir tokiam, kuriam ji neturėjo nė vardo, nė apibrailų. Jis atsiranda, mergaitei pasiekus penkiolika ar šešiolika ir pamačius smarkius jaunus vyrus, nors ir įkaušusius, mušeikas ir keikūnus.

O ką jautė jaunoji Doveikienė, kai ūkininkas sustojo prie mūrinio pastato su juodu skardos kaminu, ryškiai išsišovusiu žalsvam prietemos danguje? Kai jis tingiai nuleido kojas nuo šalydrangio ir išlipęs pasakė:

— Būsim jau kaip šaute atšovę.

— Ar čia?

— Tai kurgi daugiau, jei ne čia? Aš padėsiu daiktus panelei iškelti.

Jis ne tik padėjo, jis patsai iškėlė, nes panelė nesiryžo žengti nuo augštai pakeltos sėdynės. Ji sėdėjo ir laukė. Žmogus irgi ko tai laukė ir, garsiai nusižiovavęs, patampė

kelnes ir paveržė spruduklį. Paskui mostelėjo ranka.

— Va, ir parašyta, jog čia. Juk skaityti, panele, moki?

Ji mokėjo. Ir perskaitė gelsvai pilkoje, grubiai tinkuotoje pastato sienoje, tarp durų viršaus ir pastogės: — P.P.B-vės "DOBILAS" Virsnių Grietinės Nugriebimo Punktas.

Tokiomis tirštai juodomis raidėmis, kad ir tamsiausią naktį jos turėtų matyti. Tie žodžiai įsirėžė, kaip įpjauti medžio žievėje ir neišnyksta augant medžiui, tik pasidarą dar daugiau pastebimi, lyg užgijusios žaizdos randai. Ji pabudo. Lipo iš vežimo ir vos nepavirto — koja buvo nutirpusi iki nenumaldomai saldaus gėlimo. Ji prisiminė, kad reikia užmokėti ir nusigando supratusi, ko žmogus gaišta, ir stebėjosi, kaip ta mintis ją taip vėlai pasiekė. Suradusi du litu plonoje piniginėje, padavė.

— Nežinau, ar užteks.

Kaimietis nukėlė kepurę, paėmė pinigą ir, sukdamas pirštuose, kišosi arčiau akių.

— Ar ne du litai? Nug, kad du. Tai ką tamsta, panele, matyt prie pinigų, jei taip nesigaili? No, aš ne toks žmogus, kad imčiau. Va, jei ant popierosų pokelio, tai jau kits kuškis. Juk man visvien pakeliui buvo.

Ji norėjo prasitarti, kad tai nesvarbu, ar ką, bet pilietis dar norėjo kalbėti ir todėl tęsė:

— Jau aš toks žmogus — ką apsiimu, tą padarau. Sakiau, kad atvešiu, tai ir atvešiau. Jau kad ir kaip, nebūčiau palikęs vidury miško. O su kitu, kuočės, tai niekad negali žinoti. Kiek čia pačios sunkumo, kaip gera ankštis — arklys nė just nejuto. Iš pakeleivingo lupti nepitinka. Pati man kudlą nurautų, jei pasakyčiau. Ale aš imsiu ir nesakysiu jai. Ar sužinos? Va, pabėgsiu iki Gužienės ir paimsiu pusbonkį. O ką? Išeis arklinės ir dar ant popierosų, kai tuščią buteliuką gražinsiu. Aš čia pat. E, prastai, kai žmogus neišgeri sulig miera. Rėmuo tave ēda ir seilėtekis toks, va, čia, lipa, kad jį kur pavietrė. Nugis, jeigu kartais dar koks puslitis, tai ir alaus išgerčiau.

Ji vėl siekė pinigines, ir vežėjas jos ranką sulaikė, patraukdamas už švarkelio rankovės.

— Tik, meldžiamoji, jau nesikaštyk perdaug. Turi, tai turi, nu ir turėk. Pravers ir pačiai. Matau, jog iš geros vietos paeini. Aš jau toks žmogus, kad, jai ką pradedu, tai iki galo ir, taip sakant, ne dėl pinigų, kaip kiti. Va, jei duokim, painiojasi tarp pirštų koks smulkus, tai ką tada. Aš jau toks, kad negaliu atsakyti geros širdies.

— Išgerkit alaus, — ji sugraibė sunkų puslitį.

— Ačiū, ačiū. Tai į panelės sveikatą išgersiu. Rėmuo taip degina, kad jį kur nelaboji. Ir pasakysiu, kad išbėgtų priimti. O jei reikės kada ko, tai tik žinią man duokit. Kad ir vidurnaktį pribūsiu, — skersas ir atsisukdamas skubino krautuvėn vežėjas.

Iš kur jo tas šnekumas staiga atsirado? Autobusui sustojus miestyje ir jai pasiteiravus šios vietos, konduktorius, mandagus tamsiaplaukis vaikinys, pasiklausinėjo susirinkusių ir netrukus pristatė sutinkantį ją pavėžėti. Jis buvo gėromai įsmilkęs ir iš tarpo tų, kurie išgėrę aptingsta ir mieliau snaudžia, negu kalba. Jai knietė šio to pasiklausti, bet nedrįso. Išsilaužus iš grindinio, jo galva pradėjo knapsėti, linkčioti į priekį ir kraipyti į šonus. Arklys ējo kaip jam patiko, išnaudodamas šeimnininko nuovargį, bandydamas net žolės pagrioviuose

pasiskamblioti. Kniosterėjęs surikdavo, susikeikdavo ir droždavo botagu išilgai nugaros. Jam iškrito iš dantų pypkė, bet tai pajuto ir sustojęs ējo jieskoti. Porą kartų, jau beldžiantis per mišką, stabdė arklių, sakydamas turįs eiti pasivaikščioti, ir paskubomis nešėsi už pirmųjų medžių ir krūmų. Vežimėlio šalydrangiai buvo aplipę sudžiuvusio mėslo liekanomis, kas rodė neseniai praėjusį mėslavežį. Tuo pačiu atsidavė žmogėno nublukusi sermėga ir pašiurę ūrai.

Bet jie atvažiavo visai neblogai. Ir, atsupusi nutirpusią koją, liko stovėti prie savo mantos — poros lagaminų ir didesnio ryšulio. Suteimos tirštai gulė į upės klonį. Iš jo pasikėlė rūkas. Gretimame name, į kurį nukulniavo kaimietis, sužibo šviesa. Pro duris prasiveržė traški kalba. Ir du šešėliai artinosi, perkirsdami iš lango einančią šviesos ruožą.

— Labą vakarą. Tai jūs būsit naujoji pienininkė?

— Labą vakarą. Taip, mane atvežė.

— Mums pasakė Krivickas, užėjęs krautuvėn. Bet mes jau žinjom anksčiau, kad atvažiuosit, — skubinosi plona ir šmaikšti, kaip vijurkas, mergysčia, kurios veidas buvo tamsėnis už plaukus, net sambrėškoje nepraradusios spalvos ir švitėjimo. Ją nutraukė antroji, ramesnė ir tingesnė, bet svarių, apystoriu balsu:

— Nieko tu nežinojai. Neklausyk kit jos, ką ji plepa. Tuoje ateis mama.

— Tu pati plepi. Mama neateis, kol neišleis Vargdienio iš krautuvės, — spyresį šviesioji.

— Tylė! Jūs turėsit pas mus pernaktvoti.

— Ar čia nėra vietos? — paklausė pakeleivė, žiūrėdama pieninę.

— Yra, yra. Bet dabar jau jie sumigę, ir kaip juos prikelsi?

— Jie su vištom eina gulti, — aiškino storabalsė. — Darbininkas su žmona. Bet dabar jie turės išsikelti, kai jūs atvažiuot.

— Jie keliiasi taip anksti, kaip nežinau kas. Dar beveik tamsu, o jau motoras ūžia. Ir jūs turėsit taip pat. Vaje, kai pats miego saldumas!

— Manai, kad visi tokie miegaliai kaip tu?

Atėjo jų motina. Seserys griebė po lagaminą ir įsitempė vidun, kur pasiūlė nusiprausti, paruošė vakarienę ir patalą seklytėlėje. Ja taip rūpinosi Gužo moterys, lyg ji būtų jų sesuo ar duktė, grįžusi iš miesto vaišėms, o ne svetima, kelionės ir nežinios išvarginta mergina, atsiųsta pradėti naują ir savarankų gyvenimą, pelnomą savo rankomis ir mokykloje įgytu paruošimu. Tą pat vakarą jau ji spėjo sužinoti beveik viską, kas buvo galima ir bent kiek įdomu. Traškios mergiotės viena per kitą stengėsi įsiteikti. Jos džiaugėsi sulaukusios tokios puikios kaimynės. O tų kaimynų, Dieve mano, taip visi pasiilgę!

Ji atsirado naktį ir pakilus manė, kad, be ją priglaudusios šeimynos, niekas nežinojo apie jos atvykimą. O žinojo visi — nuo pieną priimančio darbininko, laikinai einančio vedėjo pareigas, iki paties smulkiausio vežėjo, paaglio piemens, nespėjus dar kaip reikiant nė įdiegoti. Visi tarpmiškės gyventojai apie tai tik ir tekalbėjo tą rytą, sėsdami prie pusryčių stalo.

Ir, jai bedėkojant už pusryčius vaišingai šeimnininkei, subildo krautuvės durys, ir, pasisveikinęs labu

Nukelta į 10 psl.

Balys Sruoga

1896. II. 2 — 1947. X. 16.

BALYS SRUOGA — poetas, dramaturgas, teatrologas — tikras atstovas tos Lietuvos, kuri, pasak Stasio Šalkauskio, būdama "sur les confins de deux mondes" — Rytų ir Vakarų susikirtimo vietoje — turėjo duoti Rytų ir Vakarų kultūrų sintezę.

Sruoga, gimęs valstiečių šeimoje prie Vabalninko, augęs grynų lietuviškų tradicijų kaime, buvo kraujo ir kaulo lietuvis. Jo tėvas, Pranciškus, kilęs iš gausios šeimos nuo žaliosios Girios, savo kietu darbu susikūrė ūkį, išleido brolių kuniguosna, atsiminė dar baudžiavą.

Balys baigė dar rusiškąją realinę mokyklą Panevėžy, o studijuodamas Petrapilio, o vėliau Maskvos universitetuose, gavo progos susipažinti su žymiais rusų rašytojais kaip K. Balmontas, A. Bielyj, M. Gorkis, kurie lankėsi Jurgio Baltrušaičio namuose.

Išgijęs filosofijos daktaro laipsnį Muencheno universitete (specialybė — slavistika, teatrologija ir meno istorija; Dr. Erich Mueller-Kamp, Oskar Marija Graf ir kt.), užmezgęs ryšius su vakariečiais rašytojais bei menininkais, Sruoga plačiomis šakomis įaugo į Vakarų dvios pasaulį. Kelionės nuo Baltijos iki Suomijos Imatros, Kaukazo, Krymo, paskui po visą Vokietiją, Alpes, nuo Krokuvos iki Paryžiaus, Stockholmo praplatino jo horizontus. Be gimtosios lietuvių ir jo paties išmoktos lotynų kalbos, Sruoga gerai mokėjo rusų ir vokiečių kalbas ir originaliuose skaitė lenkų, čekų, ukrainiečių bei prancūzų literatūrą.

Jautrus Lietuvos patriotas, gilus demokratas, entuziastingas Gėrio ir Grožio garbintojas, Sruoga niekad nenustojo tikėti aukštų humaniškumo idealų laimėjimu mūsų dienų gaivalingoje ideologijų kovoje.

Nuo 1919 m. Sruoga dirba Spaudos Biure, redaguoja "Lietuvą", "Klaipėdos žinias" ir kt. Visu savo prigimties audringumu dalyvauja mūsų kultūros bei literatūros, ypač teatro gyvenime. Nuo 1924 m. iki 1943 m. jis profesoriauja Vytauto Didžiojo universitete Kaune, vėliau Vilniaus un-te, savo garsiajame teatro seminare suformavęs eilę teatrologų bei teatro kritikų.

Rašyti eiles Sruoga pradėjo labai anksti, pasirašydamas slapyvardžiu Baritas Kaunis. Pirmasis debiutas išėjo 1919 m. — Deivė iš ežero, svanatų legenda. Vėliau išėjo poezijos rinkiniai Saulė ir Smiltys ir Dievų takais.

Po to jis visa savo stichija metėsi į dramą. Beveik kasmet išeina po naują dramą: Milžino paunksmė, Baisioji naktis, Radvila Perkūnas, Algirdas Izborske, Apyaušrio Dalia, Kazimieras Sapiega, Aitvaras teisėjas (jaunimui); jaunimui proza duoda apysaką Kas bus, kas nebus, bet žemaitis neprazūs ir poezija — Giesmė apie Gediminą. Kartu jis rašo eilę literatūrinių studijų, grožinių veikalų vertimų, operos libreto, teatro kritikos, straipsnių literatūros, visuomenės gyvenimo ir net politikos klausimais.

Nepaprastai šakotą ir turtingą kūrybinį darbą kirste nukirto vokiečiai okupantai, Sruoga 1943 m. kovo 16 d. suimdamas ir išsiųsdamas į Stutthofio koncentracijos lagerį. Nuostabia dvios stiprybe jis ne tik fiziškai išsilaikė tame nacių pragare, bet ir sugebėjo taip vidujiniai izoliuotis nuo klaikos aplinkos, kad parašė švelnios lyrikos dramą Pavasario giesmė, keletą komedijų. Kada prieš jo barako langą buvo deginami nukankintųjų kalinių lavonai, jis rašė šeimai laiškus, prašydamas išsilaikyti išdidžiai, "kad priešas mūsų ašarų nematytų", kad mums

PABAIGA 11 PSL.

Paaiškinimai 1. "Algirdas Izborske" vaizduoja Didž. Lietuvos Kunigaikščio Algirdo didybę, — kai jis, valdydamas plačias rusų žemes, siekdamas Maskvą užkariauti, buvo rusų bijomas, garbinamas ir jų prašytas pavarg vokiečių kryžiuočių riterius nuo Izborsko.

II. "Radvila Perkūnas", kaip ir "Alg. Izborske", neįdėtas į Balio Sruogos Raštus, kurių 6 tomams išleisti šiais metais Vilniuje, nes abu yra patriotiški, antirusiški. Į Raštus neįdėta daug kitų Sruogos raštų, kurie liečia literat. bei kultūros klausimus, ir vertimų iš Vak. Europos poetų, kaip Novalis ir kt.

T Ė V I Š K Ė L E I

*Tartum sapnas, tartum nykus
Dyvinas, skaudus,
Nesudrumstas atminimas
Tėviškės klaikios...*

*Aš kas naktį, žiaurią, juodą,
Ausdamas godas,
Nuteriotos tėviškėlės
Nykdamas verkiu...*

*Tiek išvargus, tiek kentėjus —
Amžius užmiršta
Vėl palūdaini kraujo upėms —
Nemunais plačiais...*

*Nežinojai, kur grumoja
Pragaro ugnis,
Tik savy auklėjai skaisčius
Sielos siekimus...*

*Tik jutai brangiasias giesmes
Nemuno bangų,
Paslaptinius, išganingus
Gaudesius varpų...*

*Aš išguitas šiaurės tyruos
Prieblanda, nakčia, —
Atsiklaupęs, susigrauzęs:
— Tėviškėle, Tu!*

Pastaba. Šis Sruogos jaunystės eilėraštis yra išlikęs originale — rašytas ranka pašto atvirlaišky ir adresuotas rusiškai: "Vilno, Semionovskaja 10, V red. gaz. "Lietuvos Žinios" (laikr. antraštė lotyniškais raidėmis), ot B. Srogo, Petrograd, Orenburgskaja 11, kv. 4". Vilniaus pašto antspaudas data: 1915-7-19. Šis atvirlaiškis, išlikęs "Lietuvos Žinių" redakcijos archyve ir, berods niekur nespausdintas, atsidūrė J. Šaulio rinkiny, dabar — Philadelphiaus bibliotekoje.

A L G I R D A S I Z B O R S K E

Iš 1-no veiksmo pjesės, 1938, išl. Šaulių s-ga.

VOLODŠA

*Pabėgo vokiečiai? O kur lietuviai?
Kur Algirdas?*

ILJA

*Kol aš buvau sargyboj,
Jis vokiečių stebėjo pakrikimą.
Mačiau, kaip juokės jis. Atrodė man,
Kad siūnčia jis savus kariuos paragint
Pabėgėlių žirgų. Nes Lietuvos
Pakilo vėliavos, pradėjo gaust
Trimitai. Ir tarytum jūros bangos
Vyt vokiečių į girią nuaidėjo.*

VOLODŠA

O, Viešpatie! Kas bus dabar, kas bus?

ILJA

*Bus Algirdas! Skubėkim pasitikt
Su duona ir druska. Su vėliavom!
Kaip galime kitaip atsidėkoti
Už išvadavimą?*

RAŠYTOJAS DRAMATURGAS BALYS SRUOGA (1948 m.)
AUTHOR BALYS SRUOGA, 1938, in Kaunas.

R A D V I L A

Iš "Radvilo Perkūno", muzikinės pjesės, parašytos 1935 m. Kaune, išl. Jaunoji Karta.

(šokius ir dainas sulaikydamas)

Gana!

*Gana jum šokių ir dainų!
Klausiau linkėjimų visų,*

*Tylėjau, kaip pelė sena,
Dabar linkėt eilė mana.*

*Dainuojat, šokate linksmai,
Negirdit kaip švedų pulkai*

*Apniko Rygą ir kitus
Pasienio Lietuvos miestus.*

*Negirdit jūs, bet aš girdžiu
Ir vestuves dabar baigiu.*

*Žemaičių starasta brangus,
Kaip sutarėm, tegu taip bus:*

*Tuojau kaip viesulas staigus,
Surinksi raitelių pulkus*

*Iš mano žemių ir namų —
Ir eisi krykštyti švedų.*

*O tau, jaunavedy sūnau,
Tuoju ruošti žygį įsakau:*

*Į Maskvą eisi tais keliais,
Kur aš griausmu draskiaus kadais.*

*Kardų griežimas ir ugnis
Bus tau jaunavedžių naktis.*

*Garbingai grįši iš kovos —
Pratęsiu iškilnę puotos:*

*Jaunutė mylima žmona
Bus tau už žygį dovana.*

Atvyksta...

ATKELTA IŠ 8 PSL.

rytu, storas balsas stačiai klausė:
— Tai kur jūsų viešnia, ta panelė?

— Ogi su moterim, pons viršaiti, kamariukėje musėt šnekasi.

— Tai, sakai, tikrai atvažiuo? Aš dar vis ant abejo. Maža ką Laurynas pripaisto.

— Nemelavo Laurynas, pons Doveika.

— Ir jau, skai, atsikėlusi?

— Jau kuri kadė.

— Tai rodyk, rodyk. Knieti jau taip labai pamatyti.

Mergos prunkstė į saujas. Gužienėi tespėjus susimerkti ir ištarti: "Šekit, koks kavalierius", tarpdury pasirodė vyrai, Gužias pasakė:

— Čia mūsų viešnia, pons viršaiti.

— Labas, labutis, panelyte. Štai mes jūsų ir sulaukėm vieną kartą. O jau valandžiukę laukėm, — žmogėnas atkišo ranką, panelė pasikėlė iš užstalės. Ji pastebėjo, kad jo ranka sausa ir kieta ir kaip vyrui maža. Ir pūslėmis nesudirbta, kaip kaimiečio.

— Tikrai, pons viršaiti, kad seniai laukėm, — skubino patvirtinti jo žodžius šeimininkė.

— Ką čia viršaitis? Esu Doveika Petras, ir tiek. Jei pasakysiu, kad prie to dar mūsų pieno perdirbimo bendrovės valdybos narys, ir kad galiu šį tą padėti, tai gal panelėi ir bus įdomiau.

— Ačiū. Labai malonu, — padėkojo. Ji nutarė, kad viršaitis ir valdybos nario pareigoms jo išvaizda tiko. Storas plunksnačio galas, kyšojęs iš jo drobinio, palaidai sukirpto švarkelio kišenės, rodė jį esant raštingą. Avėjo rudais, iškarpytais vasariniais pusbačiais, per kelius padubusiomis mėlynomis kelnėmis. Tautiniais tulpių raštais austo kaklaraiščio vienas galas siekė juosmenį, o pasmukęs mazgas neprilaikė atsegtos lengvai dryžuotų marškinų apykaklės. Mieste jį galėjo palaikyti kokios plytinės vedėjų, senos kartos girininku, arba į atsargaišėjusių karininku, gyvenančiu savo gerame ūkyje, tolimiausiam užkampyje. Šiame nuošalume jis atrodė kur tai didesnis ir iškilesnis. Ir apsiėjime su jaunomis moterimis jis šį tą išmanė. Lengvą vasarinę kepurę, reto, beveik tinklinio, jūrų žolių audinio viršumi, jis laikė rankoje taip oriai ir tokiu išnašiu mostu, lyg išreikšdamas pagarbą ir tuo pačiu nuolankumą. Taip maždaug yra išmiklini savo kepures laikyti mūsų kariūnai, išrikuoti prie kuopos vadai patikrinimui ir giedodami savo vakarinę maldą "Marija, Marija" arba "Tėve Mūsų".

— Už ką dėkoti? Tai mano kaip ir darbas. Jeigu panelė jau būtų pasirengusi, mes tuoju pat galėtume pradėti pieninės užėmimą, taip sakt, įvesdinimą į naujas pareigas.

— Žinoma, kad taip. Būsiu už tai jums labai dėkinga.

— Ir vėl tas pats, — jis pakėlė juodus ir stangius antakius, tuo pačiu kakton įmesdamas keletą rūpesčio raukšlį. Kietai ir šurkštūs antakių šeriai šovėsi stačiai prie kin, sudarydami kaip ir stogelius virš akių, tepastebimi tik pas senovo amžiaus žmones, jo veidui teikė gyvumo ir traškumo. Jo nemažino ir gerokai žili plaukai ir visai balti, rūpestingai pakirpti ūsai. — Na, ko čia taip daug. Eime ir pamatysim.

Gi kambariai, juos iškuopus, atrodė pakenčiamai, beveik geri. Ypačingai didesnysis, numatytas raštinėi, kurį pienininkė galėjo paversti

salionu ar kuom nori, turėdama truputį išmanymo ir skonio. Ji galėjonaudotis raštinės stalu, kėdėmis ir lentynomis. Virtuvėje stovėjo daili krosnelė ir vanduo, šaltas ir karštas, patsai bėgo, atsukus čiaupų snapus. Tik miegamasis toks ir pasiliko, kaip iššluotas, net aidėdamas nuo tuštumo. Gužo moterys svarstė, ką čia panaudojus guolio įtaisymui, bent laikinai. Ir Doveika nuo savęs pasiūlė kaip nors naktikita pavargti. Paskui jau atsirasią. Jis nesiskubino važiuoti, bet vieną kartą reikėjo, nes valsčiuje laukia eibės reikalų. Jis pasakė užkutrinišias centrines pienininką, kad patsai arba padėjėją atsiųstų ir kaip reikiant supažindintų su darbu. Nes, jo nuomone, kad ir patyręs žmogus, naujoje vietoje vienok susiduria su įvairiais sunkumais.

— Aš visai napatyrusi, — naiviai prasitarė ji.

— No, visgi mokykla. O ir praktikos darbai. Tai man jau, paneiyt, nepasakysi, — Doveika iš karto buvo pasiryžęs už viską pasirašyti, net nesusipažinęs su rašto turiniu, kaip būtų pasakęs jo įstaigos tarnautojas. Ir tai sakydama, jis sukinėjo savo plunksnačio galvutę, įsprautą švarko kišenėlen.

Bet, kad lova atsirado taip greitai, to nė Gužienė nesitikėjo. Tą pačią savaitę ją atvežė iš malūno grįžtąs Doveikos vyras. Ir kad tai toks daiktas, niekam nė galvon neatėjo, matant ant miltų maišų užkrautus ir virve pririštus grebežius, apsuptus rūpestingai gūnimis. Pasirodė, puikiausia suneriama lova, tamsaus poliruoto ąžuolo, vienu augštu galu, antru žemesniu ir pati tik per pėdą tepakilusai nuo grindų. Su ja kartu atkeliavo ir maigūnas. Tokias tik mieste, tik prakutę vertėivos ir valdininkai tesistatė į savo kambarius. Viršaitis, grįždamas iš savo raštinės, apžiūrėjo lovą, pagyrė ir paaiškino, jog ją atsiuntė bendrovė. Bendrovė nutarusi kai kuriuose savo skyriuose, kur tai būtinai reikalinga, kiek leis galimybės, įrengti ir inventorių. Jis manęs, kad čia ji buvusi reikalingiausia. Galbūt?

Ant galo žmogus įsismagino. Gindamas nuo karščio ir troškulio šalto alauso aprasojusiu buteliu, merkė tai vieną, tai antrą akį ir be paliovos sukinėjo savo plunksnakotį.

— Jau į tokią lovytę mėgėjų atsirastų. Tegul bala...

— Lyg ir per siaura dviems būtų, pons viršaiti, — stengėsi liežuvio smailumu neatsilikti ir Gužienė.

— Ei, nenuduok, kaimyn, davatkos iš špitolės. Juk žinai, kad kuo mažiau vietos, tuo geriau. Susipausti prisieina, susiglausti...

— Ko gero bus panelėi Monikai pasoginė.

— O ką manai? — senio antakiai sukilo vidurin kaktos.

Ji išraudo. Ji norėjo apsisukti ir ibėgti laukan, palikusi vienus šnekiuosius kaimynus. Staiga ji pajuto gaižią neapykantą šiam žilam blevyzgai, neprašytam geradėjui. Šleikštumas atlipo iš vidaus ir sustojo gerklės viduryje, tartum ji būtų apsvaigusi sacharinu pasaldintais obuolių virėšiais. Ji pažvelgė į jo mažas ir darbo nesuvargintas rankas ir pajuto jų prisilietimo šaltį taip gyvai, taip purtančiai, jog niekad jo vėliau nebeatsikratė. Moteriukė kažkaip pati moterišku įžvalgumu susivokė nusuokusi į pūdyms, susigėdo ir, staiga surimtėjusi, taisė padėtį:

— Taip, taip, mes čia plepam, o viešnia gal norėtų susitvarkyti.

REDDE QUOD DEBES (Lietuvos kariuomenės datos)

ATKELTA IŠ 4 PSL.

Kadangi naujoji Vyriausybė atsi-rēmė į visus politiniai organizuo-tos lietuvių visuomenės sluoksnius, taijai joks opozicijos susidarymo pavojus nebegresė. Ji todėl galėjo drąsiai pasikliauti visais aktyviaisiais lietuvių tautos elementais, ir, apskritai, visuotiniu tautos patriotizmu. Planas apie kariuomenės už-pildymą vyrų politinės atrankos būdu atkrito savaime, o vieton to — jau trečią dieną po kalbamos Vyriausybės sudarymo — buvo jos viešai atsišaukimu į tautą paskelb-tu gruodžio 29 d., pašaukti visi vy-rai stoti savanoriais į atgimstan-čios Lietuvos kariuomenės pulkus arba organizuotis vietose į ginkluo-tų partizanų būrius bei kuopas vi-suotinam tautos pasipriešinimui prieš svetimuosius įsibrovėlius ir kovai už nepriklausomą Lietuvos valstybę, sutvarkytą demokratiniais valdymosi pagrindais.

Gruodžio 29 dienos atsišaukimas išjudino visus lietuvių tautos socia-linius sluoksnius bendram ir vienin-gam pasiryžimui už didįjį tautos iealą ir politinę laisvę. Tatai nu-tiesė tikrai realų pagrindą greitam ginkluotos pajėgos susiformavimui, pagrindą, kurio konservatyvi prof. Voldemaro Vyriausybė neišdrįso mobilizuoti, prisibijodama savo pa-čios šešėlio.

Žiūrint į lapkričio 23 ir gruodžio 29 dienas pro 40 metų laiko per-spektyvą, — abi tos datos mums brangios: pirmoji — kaip pirmosios savo krašto Vyriausybės pirmas pat-varkymas kariuomenės sudarymo reikalu antroji — kaip prmenanti mums savanorių pašaukimo ryžtin-gą aktą, nulėmusį faktinę tos ka-riuomenės užuomazgos susidarymą.

Pagarba tai nepamirštamai pra-eičiai tačiau neleiddžia nutylėti, jog lapkričio 23-čios dienos laikymas vienintele Lietuvos kariuomenės su-kaktuvine data nebuvo joks beša-liškas klausimo išsprendimas. Jis buvo pagrįstas ne aktu, tikrai nu-lėmusiu tos kariuomenės atsiradi-mą, kuriuo buvo gruodžio 29 dienos viešas paraginimas lietuvių tautos kovai už savo laisvę ir pašaukimas užpildyti atgimstančios lietuvių ka-riuomenės pulkus, bet bazavosi Kr. Aps. Ministerijos paprastu įsakymu prof. Voldemaro pasirašytuojų lap-kričio 23 d., neturėjusiu jokios le-miančios reikšmės faktinam ka-riuomenės sudarymui, kuris, kaip čia buvo apibūdinta, įvyko tik vė-lia, kai buvo pašaukti savanoriai.

Be perdėjimo galima tvirtinti, jog lapkričio 23-ji buvo išaukštinta į Lietuvos kariuomenės sukaktuvinę datą ne objektyviosios tiesos moty-vais, o specifiniais tautininkų reži-mo sumetimais, būtent, — dirbti-niu būdu prisavinti tai partijai (1918 m. ji vadinosi Pažangos Partija), tikriau pasakius jos vadams prof. A. Voldemarui ir A. Smetonai, nuo-pelną už kariuomenės branduolio suorganizavimą 1918 metais, visai nutylint, jog jie buvo prieš savano-rių pašaukimą, buvo privedę kariuo-menės organizavimą prie krizės ir patys, sunkiausiuoju Lietuvai mo-mentu, pasitraukė į saugųjį užsienį.

Kiek tendencija išaukštinti bei išrekaemuoti lapkričio 23 dienos įsakymą ir nuvertinti savanorių pa-šaukimo reikšmę buvo 1928 metais stipri ir svėrė Lietuvos kariuomenės sukaktuvinę datą nustatant galima spręsti, pavyzdžiui, kad ir šio at-sitikimo:

Artėjant kariuomenės dešimtme-čio sukakčiai buvo Kr. Aps. Min-

jos paruošta ilgesnė brošiūra apie tai, kaip ta kariuomenė susidarė ir kovojo su Lietuvos priešais. Visas nuopelnas už tos kariuomenės bran-duolio suorganizavimą buvo priskir-tas prof. A. Voldemarui ir A. Smeto-nai, iškraipant tikrąją ano meto pa-dėtį ir faktus. Apie savanorių pa-šaukimą ir to akto lemenčių reikš-mę ginkluotos pajėgos užuomazgos sudaryme brošiūros teksto projekte beveik nebuvo nė užsiminta, lyg tauta gruodžio 29 dieną nebūtų bu-vusi M. Šleževičiaus Vyriausybės pa-raginta sukilti už savo laisvę ir lyg savanoriai iš viso neb. . . tų buvę pa-šaukti užpildyti pirmuosius atgims-tančios Lietuvos kariuomenės pul-kus.

Tiesa, galutiniame brošiūros teks-te, kuris buvo paskelbtas, minėtas pasikėsinimas sufalsifikuoti 1918 m. įvykius buvo kiek atitaisytas, pa-duodant brošiūroje ir gruodžio 29 dienos atsišaukimo į tautą bei sa-vanorių pašaukimo akto nuorašą. Bet jis nesiderino su brošiūros ten-dencinga linkme ir buvo lyg pri-kergtas. Be to, buvo nubrauktos aną istorinį atsišaukimą pasirašiusių asmenų — M. Šleževičiaus ir karin. M. Velykio — pavardės, lyg jos ne-būtų buvusios vertos skaitytojų dė-mesio, ar kuo kludžiusios kariuome-nės dešimtmečio pagerbimui.

Tendencija nuvertinti savanorių pašaukimo reikšmę Lietuvos kariuo-menės sudaryme 1918 metais reiškėsi per visą tautininkų režimo lai-kotarpi. Tai matyti tiek iš jų ano meto spaudos, tiek ir iš oficialių Kr. Apsaugos ministerijos leidinių, pvz. Kario Kalendoriaus. Kaip anksty-vesnių metų, taip ir paskutinėje šio kalendoriaus laidoje (1938 m.) apie gruodžio 29 dienos aktą, kuriuo sa-vanoriai buvo pašaukti prie ginklo, visai net neužsiminta, nors apie ki-tus, daug mažesnius reikšmės, 1918 metų įvykius nepagailėta žinių ir vietos to leidinio istoriniame sky-riuje.

Galą tolimesniam kariuomenės susikūrimo iškraipymui padarė 1940 metų didžioji mūsų tautos nelaimė. Šis skaudus įvykis paveikė tuos, kurie prieš tai siekė prisira-šyti kariuomenės suformavimo nuo-pelną sau vieniems, nuo šios, nie-kuo nepateisinamos, ambicijos atsi-žadėti; kitaip sakant, — privertė juos vertinti tą 1918 metų laimėji-mą objektyviau ir suprasti, jog anuomet buvo mums pavykę suor-ganizuoti savo tautiną ginkluotą pa-jėgą ne dėl lapkričio 23 dienos pir-mųjų formalinių paskelbimų, o dė-ka pirmoje eilėje tik bendro mūsų tautos patriotizmo, kaip bazės sa-vanorių pašaukimo sėmingumo, užtik-rinusio faktinę Lietuvos kariuome-nės branduolio susiformavimą sun-kiausiomis ano meto aplinkybėmis.

Todėl ginčą dėl to, kurią iš čia suminėtųjų datų laikyti tikrąja Lie-tuvos kariuomenės sukaktuvine da-ta, šiandien galime laikyti atkritu-siu. Ttrodod, kad jau visi vienodai suprantame, jog tiek lapkričio 23 dienos paskyrimų įsakymas, tiek gruodžio 29 dienos aktas apie sa-vanorių pašaukimą prie ginklo, kaip ir visi kiti 1918 m. aktai ir veiksmai krašto apsaugos organizavimo sri-tyje siekė ne partinės reklamos tai ar kitaipolitinėi srovei, ar naten-kinimo to ar kito ano meto politi-nio veikėjo asmeninės ambicijos, o vien tik bendro visai tautai tikslo — sudarymo savo tautinės ginkluotos pajėgos Lietuvos laisvės kovai lai-mėti.

KNYGOS IR AUTORIAI

Prof. Stp. Kolupaiia

SUDUŽUSIO LAIVO KELIAIS Nuostabus knygos pasisiekimas

Mūsų visuomenė labai palankiai sutiko gen. Stasio Raštikio atsiminimų I tomą, kuris buvo bematant išpirktas. Nors žmonės sako "neturį laiko" skaityti knygas, ypač storesnes kaip 50 puslapių, tą storą tomą jie skaitė, svarstė, kritikavo ir laukė II-jo tomo. Antrasis pasirodė dar turiningesnis ir svarbesnis: ir jis turės didelio pasisekimo, ne tik dabar, bet ir vėliau, laisvoje Lietuvoje.

Antrasis tomas baigiamas Lietuvos tautos ir autoriaus šeimos tragedijos vaizdavimu "sudužusio laivo keliais". Autorius neneigia savo noro tęsti atsiminimus, nes istorija dar nepasakė paskutinio žodžio, dar neišdžiūvo kraujas ir ašaros. Mes tikime ir laukiame Lietuvos prisikėlimo, ir linkime autoriui išleisti II-čią tomą Lietuvoje, kur jį saisi, jei nebūtų reikalingas būsimajai kariuomenei, tikisi būti Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus... karo invalidų komandoje ir saugoti tą Lietuvos tautinę šventovę (psl. 326).

Jei pirmas tomas galėtų būti pavadintas "Prieš audrą", tai antram tiktų vardas "Uraganas". Jame aprašyti klatinga bolševikų okupacija, ciniška vokiečių okupacija, tremtis ir emigracija.

Autoriaus šeimos tragedija

Skaitytojai vaizdžiai prisimins eilę skaudžių mūsų Tėvynei įvykių, kuriuose autoriui teko dalyvauti ir jautriai išgyventi. Paskutinis posėdis prezidentūroje, kvietimas sudaryti vyriausybę, valdžios pairimas, okupacija, kariuomenės likvidavimas, NKVD viešpatavimas, slapstymasis ir bėgimas per "žalią sieną", pirmosios karo dienos Berlyne, kelionė lėktuvu į Kauną, laikinosios vyriausybės likvidavimas, vokiečių spauda, pastangos organizuoti vietinę rinktinę, antras bėgimas į Vokietiją, į tremtį, darbas fabrike, paskutinės vokiečių pastangos, tremtinių stovyklos, netikėti pasiuntiniai iš Lietuvos, VLIKas, emigracija.

Raudonu siūlu per visą knygą eina autoriaus šeimos tragedija, "kokios modernioje ir kultūringoje valstybėje niekas negalėtų nei įsivaizduoti" (psl. 179). Po to, kai gen. Raštikis, čekistų persekiojamas, pabėgo į užsienį, jo šeima buvo terorizuojama namų arešte, žmona buvo suimta, laikoma kalėjime ir žiauriai kankinama. Masinio vežimo metu buvo išvežti į Sibirą jų trys dukrelės ir seneliai. Ponia Raštikienė aprašo patį savo pergyvenimus psl. 179-292. Be ašarų negalima skaityti motinos laiško, rašyto Regensburge Kūčių vakarą (psl. 288-289). Bolševikų pasielgimas su Raštikių šeima buvo vienas žvėriškiausių jų žygių išniekintoje Lietuvoje. Raštikių nelaimė paskatino daugelį tūkstančių lietuvių bėgti į Vakarus.

Gen. Raštikio likimas turi daug bendrų bruožų su Lietuvos tragedija. Lietuva buvo draugiška Rusijai ir nebuvo jai nė kiek nusikaltusi: ji neturėjo karinės sutarties nė su vienu kaimynu ir sąžiningai vykdė visus įsipareigojimus, net prievarta primestus. Ir gen. Raštikis niekuo nebuvo užsiangąžavęs: jis griežtai buvo nusistatęs prieš valdžios grobimą karine jėga, nors daugelis iš jo to pageidavo ir laukė. Jis pasiliko Lietuvoje, nes nejautė

jokios kaltės, ir tik dėl to nukentėjo.

Šiaip ar kitaip, bolševikai padarė dėl Raštikio didelę klaidą. Ir jie mėgino ją taisyti. Du kartu siuntė jie savo agentus į tremtinių stovyklas, net su asmeniškais Paleckio ir gen. Vitkausko laiškais, viliodami grįžti į okupuotą Lietuvą.

Istorinė knygos vertė

Gen. Raštikis davė savo atsiminimuose daug svarbių faktų ir dokumentų, ligi šiol nežinomų ar neskelbtų. Tik kartais jis nepasako tikrų žmonių pavardžių, nenorėdamas jiems pakenkti. Ypatingai reikšmingos autoriaus nuomonės apie vokiečių okupaciją (psl. 317, 176, 295). Labai būdingos kai kurių žmonių charakteristikos. Autorius parodo palankioje šviesoje atsigtą iš Rusijos gen. Baltušį-žemaitį, bet visai kitokioje Gestapui tarnavusius lietuvius, kaip Paukštį ir pn. Mes kartais buvome neteisingi žmonės, kurių nepažinome. Štai labai vertinga autoriaus nuomonė (psl. 319):

"Vokiečių okupacijos metu, kaip ir per rusų okupaciją, daugeliui lietuvių tekdavo viešai sakyti okupantui vieną, o to viešo pasisakymo priedangoje daryti visai ką kitą, kas buvo reikalinga ir naudinga ne okupantui, bet savo kraštui ir savo tautai."

Giliai prasmingai pasakyta apie kritikus, kurie patys buvo neatsakingi arba buvo nuošaliai praeities įvykių, patys nėra tų įvykių pergyvenę, o kartais net nėra jų matę (psl. 413). Šiandien visi mes esame dar per artimi įvykusios tragedijos liudininkai, ir mums gal dar per sunku yra būti visai bešališkiems (psl. 56).

Autorius girauna legendas, kurios buvo susidariusios aplink jį, apie jo pabėgimą, apie vadovavimą partizanams, apie kvietimą pas gen. Franco į Ispaniją.

Istirikams bus įdomus aprašymas mūsų tremties metų su UNRA'os komunistais, begaliniais screening'ais, šmeižtais, intrygomis, gandaiis, spekuliacija, siuntinėliais ir t.t.

Atkreipkime dėmesį į tremties vėžį (psl. 497-498):

"1945-1946 metais savo stovyklose mes buvome dar vieningi. Vėliau susiskaldėme į politines partijas ir grupes. Pagrindą ir pavydį tam davė mūsų centriniai organai, priešaky su VLIKu, kur atskiri nariai atstovavo ir tebeatstovauja ne visiems mums, bet tik atskiroms savo grupėms, nors kai kurios tos grupės tada ir dabar, turėjo ir tebeturi tik tiek narių, kiek jų sėdėjo ir tebesėdi tuose organuose."

Publicistika atsiminimuose

Daug vietos gen. Raštikis skiria geram Lietuvos kariuomenės vardui apginti, ypač jis gina karininkus. Jis nepasakė dar vienos tiesos: niekas nebuvo nuskriaustas emigracijoje daugiau, kaip mūsų karininkai, kurių mokslas ir patyrimas čia pasirodė nereikalingi. Tačiau, ar buvo verta autoriui užsiimti polemika su kritikais ir šmeižikais, kurių čia turime nemažai, apmokamų, neapmokamų ir ligonių. Tos diskusijos rodo didelį autoriaus jautrumą ir pagarbą svetimam nuomonei, kuri nėra verta tos pagarbos. Tokios diskusijos mažina rimto veikalo vertę.

Abu tomai išleisti gražiai, rūpestingai. Nedaug tepalikta korektūros klaidų. Leidykla ir autorius (tiksliau autorius ir ponias) nusipelnė pagyrimo už didžiai naudingą ir vertingą veiklą, kurį skaitys kiekvienas lietuvis. Lauksime ir daugiau gerų atsiminimų.

★

IR ŠIEMET KALĖDŲ ŠVENČIŲ

proga norėčiau apsilankyti į Jūsų namus, paspausti dešinę ir perduoti linkėjimus, kurių mano širdis yra kupina. Nors per išstisus metus ir kiekvieną mano gyvenimo dieną savo bičiuliams ir tautiečiams aš vienodai puoselėjau tik gerų ir gražių linkėjimų jausmus, bet, atrodo, kad Kalėdų šventės mus visus labiau suartina. Atrodo, kad šia proga mes dar labiau pajuntame reikalą ir norą skleisti "taiką geros valios žmonėms".

★

Lietuvai ir lietuviams Naujieji Metai yra jų pasikartojančios vilties sustiprinimas. Sustiprinimas tos vilties, kurią nepalaujamai ugdo teisingas visų žmonių troškimas gyventi laisvėje, be baimės ir be skurdo. Belieka būti kantriems, rūpestingiems ir vieningiems, o visa kita atneš artimesnė ar tolimesnė ateitis.

★

Sveikiname visus lietuvius, gyvenančius čia Amerikoje, plačiajame pasaulyje ir ten toli Tėvynėje, kurią dar kūdikystėje esame palikę. Bet kiek išgalėdami, stengėmės ir tebesistengiame savo mintimis ir kukliais darbais nuo Jos nenutolti. Jei kiekvienas savo širdyje, mintyse ir darbais gyvensime Lietuvos laisvės ir gerovės troškimu, metai po metų artėsime prie to idealo įkūnijimo.

★

MARIJONA ir JUOZAS BAČIŪNAS,
Tabor Farm, Sodus, Michigan, U.S.A.

Balys Sruoga...

Atkelta iš 9 p.

"kad priešas mūsų ašarų nematytų" kad mums svarbu išlaikyti mūsų žmogišką savigarbą bei tikėjimą į galutinį teisingumo laimėjimą...

Grįžęs į pavergtą Lietuvą, 1945 m. gegužės 13 d. jis pareiškė savo jausmus lietuvių inteligentų suvažiavime Vilniuje:

"...su giliausia pagarba ir meile sveikinu kiekvieną kūrybingą pastangą kiekvieną triūsą, didį ar mažą, gaivinantį mūsų žemelę!

Ne aš, poetas, nurodinėsiu tamstoms, visuomenininkams, kas ir kaip reiktų daryti, kad mūsų Tėvynė greičiau pagytų, — per menkos tam mano jėgos ir mano visuomeniška patirtis per skurdi. Tiksliai aš pats, patyręs savo nedalioje tiek daug neteisėbės, tiek daug klastos, norėčiau palinkėti kad mums, besikeliant į kūrybos žygius, būtų mūsų širdyse amžiams ugnimi įrašyta: "Ir šviesa ir tiesa mus žingsnius telydi!" (Pilnas tos kalbos tekstas išspausdintas B. Sruogos Raštų VI tome ir įžangoje prie Terros perspausdintų koncentracijos lagerio atsiminimų Dievų Miškas).

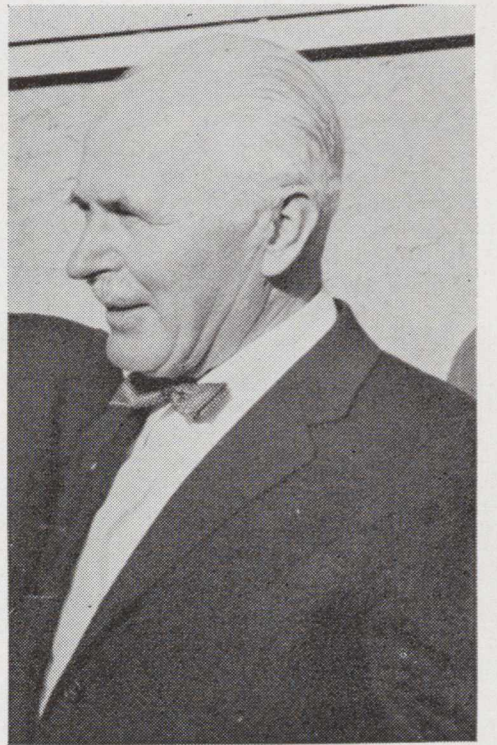
Neįkišo okupantai Sruogos į Sibiro "katorgą" už tokių drąsių jo žodžių, bet nukankino jį moraliai, norėdami panaudoti jo talentą ko-

munistinei propagandai. Nuotrupos žinių, mus pasiekusių, sudaro gan aiškų vaizdą: Cvirka reikalavo, kad Sruoga rašytų tarybinėmis temomis, pagal "socialistinio realizmo" lozungus. Balys Sruoga per keletą mėnesių parašė Dievų Mišką, apie vokiečių koncentracijos lagerio baisybes ir, manydamas, kad tos duklės pakaks, ėmė rašyti dramą seniai išsvajota tema Barbora Radvilaitė. Betgi budeliai nepasitenkino: suėmimu ir teroru reikalavo "rašyti poemą apie tarybinio žmogaus didybę". Sruoga negalėjo užbaigti savo "nelaimingos Barboros" ir buvo priverstas rašyti dramą iš koncentracijos lagerio gyvenimo — Pajūrio kurortas, bet, bet neapdorojęs jos ir prirašęs prie teksto pastabas ir žodžius "Taisytinio rankraščio teisėmis", po beveik išstisus metų kančios, įdavė maskoliškiems cenzoriams... prieš pat savo mirtį...

Visai teisingai apibūdino Balio Sruogos tragediją poetas Jonas Aistis savo straipsny "Balio Sruogos auka" (Aidai, 1956, Nr. 4):

"Tai buvo per daug milžino pečiams. Mes nenuimame nuo nacių atsakomybės už sveikatos palaužimą, bet ir tarybinės dvasios teroras neprisidėjo prie Balio Sruogos dienų pailginimo. Naciai padėjo, o bolševikai pribalgė tą didįjį mūsų kūrėją, mūsų vienintelį tokio masto dramaturgą."

K. D.

LIETUVIŲ FRONTO BICIULIAI šią vasarą turėjo konferenciją Kennebunk Port, Maine. Konferencijos dalyviai meldžiasi Lurdo grotėje po vakarinės eisenos.

FRIENDS OF THE LITHUANIAN FRONT, a political organization, have held their conference in Kennebunk Port, Maine. Delegates and guests to the conference pray at the statue of the Blessed Virgin, the Mother of God.

LIETUVIŲ FRONTO BICIULIŲ KONFERENCIJA

Foto nuotraukos V. MAŽELIS

KAIRĖ(JE: Tėvas Leonardas Andriekus skaito savo poeziją Lietuvių Fronto Bičiulių konferencijos literatūros popietėje. DEŠINĖJE: Konferencijos auditorijos dalis.

LEFT: Rev. L. Andriekus reads his poetry at the conference literary evening; RIGHT: some of the leading members of the organization.

JUOZAS BRAZAITIS, N. Y., L. F. Bičiulių centro v-bos pirm., kalba konferencijoje.

J. Brazaitis, Brooklyn, N. Y., National President of the Friends of the Lithuanian Front, speaks during the meeting.

Kairėje: Dr. K. Ambrazaitis skaito humoro laikraštėlį konferencijos metu; viršuje: Dr. K. Ambrazaičio dukrelė irgi dalyvauja...

Left: The lighter part of the conference — Dr. K. Ambrazaitis reads some humorous news about the conference; above: daughter of Dr. Ambrazaitis "also takes part" in the conference. But she better prefers milk than her father's humor.

ČIURLIONIO VARDO GALERIJA

Foto A. STELMOKAS

1957 m. spalio 20 d. Chicagoje, Jaunimo centre, atidaryta Čiurlionio vardo Galerija. Ta proga įvyko koncertas ir I-ji meno paroda; joje dalyvavo 19 dailininkų. Taip pat buvo išstatytas A. Žmuidzinavičiaus paveikslas "Regėjimas" /Dr. K. Drangelio nuosavybė/.

N Galerijos tikslas įgyti ir saugoti meno kūrinius, kurie Lietuvai atgavus laisvę būtų atiduoti švietimo Ministerijai. Tam tikslui ieškomi mecenatai, telkiamas fondas, parodose atrenkami kūriniai ir iš jų sudaroma galerija.

Galerija įsteigta Liet. Menininkų Klubo Chicagoje iniciatyva /Klubui pirmininkauja dail. Z. Kolba/.

Galerijoje numatomos B. Gedvilienės, M. Šileikos, A. Skupo ir J. Lukosh, A. Galdiko, V. K. Jonyno ir J. Pautieniaus, J. Paukštienės ir E. Marčiulionienės, A. Rūkštelės, A. Varno bei pomirtinės J. Kaminsko, P. Kiaulėno ir Ign. Šlapelio, taip pat jaunųjų dailininkų parodos.

LIETUVOS KONSULAS CHICAGOJE DR. P. DAUŽVARDIS Čiurlionio vardo Galerijos atidarymo metu (57.X.20) pasirašo aktą.

Prie Čiurlionio galerijos organizuojamas Liaudies meno skyrius.

Dail. A. Rūkštelė, buv. Lietuvos liaudies meno muziejaus vedėjas Kaune, pakviestas Liaudies meno skyriaus organizatorium ir vedėju. Numatomas gausus eksponatų skaičius. Taip pat būsią pakviesti su savo darbais ir modernieji mūsų liaudies meno puoselėtojai: Jameikienė, Končius, Laurinavičius, Tamošaitienė ir kt.

♦ GĖLIŲ PUOKŠTĖ menininko M. K. Čiurlionio seseriai J. Stulgaitienei, atvykusiai iš Hustings, Nebr., į Čiurlionio galerijos atidarymo iškilmes Chicagoje. Publikos eilėse matyti dail. A. Varnas, nupiešęs naują Čiurlionio portretą, veidui duodamas bruožus iš atsiminimų, fonui panaudodamas Čiurlionio paveikslų motyvus.

A BOUQUET of flowers presented to Mrs. J. Stulgaitis, sister of Čiurlionis, the late Lith. artist, at the opening of Čiurlionis' name art gallery.

ČIURLIONIO MENO GALERIJOS direktoriaus dail. M. Šileikio žodis galerijos atidarymo iškilmėse. Iš kairės: dail. M. Šileikis, dail. Z. Kolba, dail. A. Skupas (Cooper), kons. dr. P. Daužvardis, atidarymo programos vedėjas B. Račkauskas, A. Prapuolenytė, D. Kolbaitė ir N. Beleskaitė.

ARTIST M. ŠILEIKIS, Chicago, Ill., speaks at the opening ceremonies of the Čiurlionis name art gallery.

FOUNTAIN, MICH.
Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai.
Užsisakykit, tada patys įsitikinsite.

Taip pat gaminam

didelius sūrius subuvimams ir kitoms progoms pagal užsakymą.

ELENA ŠIDLAITĖ-DOCIENĖ

RŪPINTOJĖLIS

TRADICIJA IR "IZMAI" MENE

Ižymios Kanados lietuvių skulptorės Elenos Docienės
darbai ir idėjos
J. KARDELIS, Montreal, Canada

IŠ PASIKALBĖJIMO SU SKULPTORE

Lankydamasis Toronte turėjau progos pasimatyti ir pasikalbėti su skulptore Elena Dociene. Kalbėjome trumpai, bet kalba buvo kondensuota, susintetinta, kaip ir pati skulptūra.

— Beletristai, — skulptorės žodžiais tariant, — gali skaldyti iš degtuko vežimus; tapytojai gali blaškytis turtingame spalvų pasaulyje, kol patys nuosavoje paletėje paklysta; skulptoriui gi, kaip ir poetui, tenka keliais žodžiais pasakyti viską, — keletos formų deriniu išreikšti ir tragizmą ir viltį. ...

♦ SKULPTORĖ ELENA ŠIDLAITĖ DOCIENĖ

ARTIST Mrs. E. Docius, Toronto, Ont., Canada. Read an interview with her on this page

— Kokia Jūsų kūrybos bazė?

— Egiptiečiai, Pietų Afrikos negrai, Lietuvos dievdirbiai ir Kanados eskimai, — jie visi teisingai suprato skulptūros esmę ir paskirtį. Tai

yra tarsi bazė, nuo kurios skulptoriui sunku atitrūkti, nežiūrint to, kiek ilgai jis sau leistų pabūvoti vielų lankstymo ar panašaus pobūdžio eksperimentuose.

— Ką galėtumėt pasakyti apie kūrybos galimybių ribas?

— Kadangi siūlyčiau pripažinti visišką laisvę kūrybiniame procese, tai ir tuos bandymus laikau pateisinamais kūrėjui savo veido bei ieškant.

Jaunuoliškas pasiblaškyimas (jei nuoširdus!) dažnai akcentuoja neramią kūrėjo sielą. Šiandien madingas "kad ir nežmoniškai, by tik kitoniškai" vargu ar paliks rimtų pėdsakų meno raidoje, nors jis ir rodo neribotas galimybes individualiam emocijų užfiksavimui.

— O Jūsų nuomonė apie nūdienį meną?

— Mano manymu meno kūrinys nebuvo ir nėra pripuolamų efektų mišrainė, ir vargu ar galima meno mėgėją kaltinti abejingumu tam darbui, kuris, labai galimas dalykas, yra pačiam jo kūrėjui neišrišamas rebusas.

Mančiau, kad jaunatviškai pasiblaškę grįšime atgal prie monumentalios ir žmogaus sielą praturtinančio meno. Taip suprantu ir taip bandau suglaustai atsakyti į nepaprastai sudėtingą ir diskusinį

klausimą apie nūdienį meną.

— O apie savo kūrybą?

— Kokios sąlygos kūrybai šiame kontinente ir kokie ateities planai? Šiam klausimui atsakyti skulptorė nepagailėjo ir karčių žodžių. Ji pradėjo taip:—

— Nekokios. Sakyčiau, būtų netikslu "ieškoti žmogaus" ten, kur jo nėra. Kraštas, neturėdamas kultūrinių tradicijų bei istorijos, negali turėti paklausos grynam menui. Sportininkas ir komedijantas (ne mokslininkas, rašytojas, dailininkas ar muzikas) čia gi visomis galimomis priemonėmis yra populiarizuojami, kaip masių mylimieji, kurie mažų reikalavimų tvariniams suteikia "lots of fun". Tas dalinai apsunkina kūrybinį orą.

Bažnyčios ir bankai čia yra beveik vieninteliai skulptoriaus klientai. Ir aš, be keletos užsakymų portretams, turiu užsakymą vienos bažnyčios fasado figūrai, kurią manau išspręsti kiek galima dekoratyviu ir monumentaliu principu.

Šiaip planų daug, kaip ir kūrybinių idėjų, kurių realizavimas priklausys nuo aplinkos sąlygų ir nuotaikos.

— Gal keletą biografinių bruožų?

— Išaugau Purviškių vienkiemyje, Biržų apskrity. To krašto nuoširdūs, linksmi ir geri žmonės paliko man įspūdį visam gyvenimui.

1943 metais baigiau Vilniaus Dailės Akadėmiją.

Iškeliavau į platųjį pasaulį. Kur tik teko būti, ten rankiočiau įspūdžius bei žinias ir, kiek leido sąlygos, dirbau. Teko dalyvauti įvairiose meno parodose ir įvairiose

E. Docienė

P. ABELKIO PORTRETAS / P. Abelkis bust

E. DOCIENĖ

ŠV. PRANCIŠKUS / ST. FRANCIS

E. DOCIENĖ

J. G. BIUSTAS / BUST OF J. G.

vietose, tiek su lietuviais, tiek su kanadiečiais.

Skulptorė Elena Docienė turi puikų akademinės mokyklos pagrindą, gerai valdo techniką. Tačiau žvelgdami į jos kompozicijas matome skulptorę nutolusią nuo akademinio principų (kurių ji visgi laikosi portretiniuose biustuose, su kurtuose, pasakytume, klasišku tobulumu) ir šiuo metu radusią naują "alfabetą savo išgyvenimams ir kūrybinėms idėjomis užrašyti. Žiūrovui, sugebančiam apimti kūrinio visumą, šis alfabetas nesunku suprasti; pedantiškas realizmo mylėtojas veltui ieškos ten švelniai su bėgančių, pseudoklasikinių formų ir apysaldžio šviesos bei šešėlių žaismo.

Skulptorę Docienę matome laisvą, laisvai valdančią pasirinktas priemones. Beveik visuose jos darbuose matome išlaikytą eskizinį šviežumą ir spontaniškumą, kuris daug gelbsti bandant perduoti vidinę išraišką ir nuotaiką. Forma daugeliu atvejų lieka neišbaigta, suteikianti erdvės joje žaisti dramatiškam šešėliui. Kompozicinio ritmo ir išraiškos labai laužomos anatomicinės tiesos, sąmoningai atmetamos detalės. Įvairi tematika, daugumoje kūrinių viešpatauja statiška, monumtali rimtis. Visa tai suteikia Elenai Docienei originalią ir išimtiną padėtį negausioje lietuvių skulptorių šeimoje.

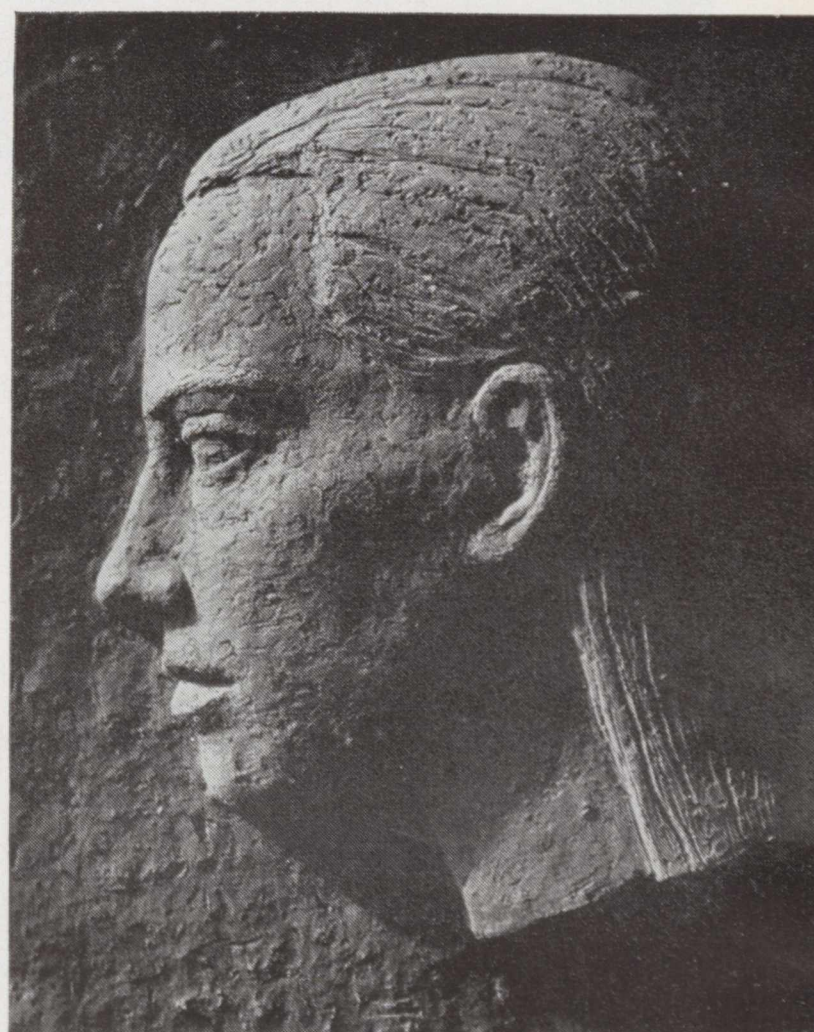
E. DOCIENĖ

MALDA / PRAYER

E. DOCIENĖ

RELJEFAS / RELIEF

"ATEITIES" KONCERTO menininkai ir rengėjai Brooklyne, spalio 20. Iš k.: J. Baužys, pianistas A. Mrozinskas, sol. Vl. Baltrušaitis, sol. J. Augaitytė, smuik: Iz: Vasyliūnas ir

kun: V. Dabušis. Sol. šiais metais švenčia 30 metų dainininko darbo sukaktį.
PARTICIPANTS IN "ATEITIS" magazine concert held Oct. 20, 1957, Brooklyn, N. Y.

VEIDAI IR VAIZDAI

VYSKUPAS J. STEPONAVIČIUS vizituoja Dusetose, okupuotoje Lietuvoje, 1957 m. rugšėjo 4 dieną.
BISHOP J. STEPONAVIČIUS among his contrymen in Dusetos, occupied Lithuania.

RŪTA LEE-KILMONYTĖ, Clevelande Ažuolų koncerte turėjusi didžiulį pasisekimą. Jos kairėje dain. J. Krikštolaitytė, dešinėje pianistė Brazaitienė.

MISS RŪTA LEE-KILMONIS (center), Hollywood, Calif. Lith. movie and TV actress, has chairmaned recently a concert program in Cleveland, Ohio. Left — soloist Krikštolaitytė, right — Brazaitienė .
Foto V. Bacevičius

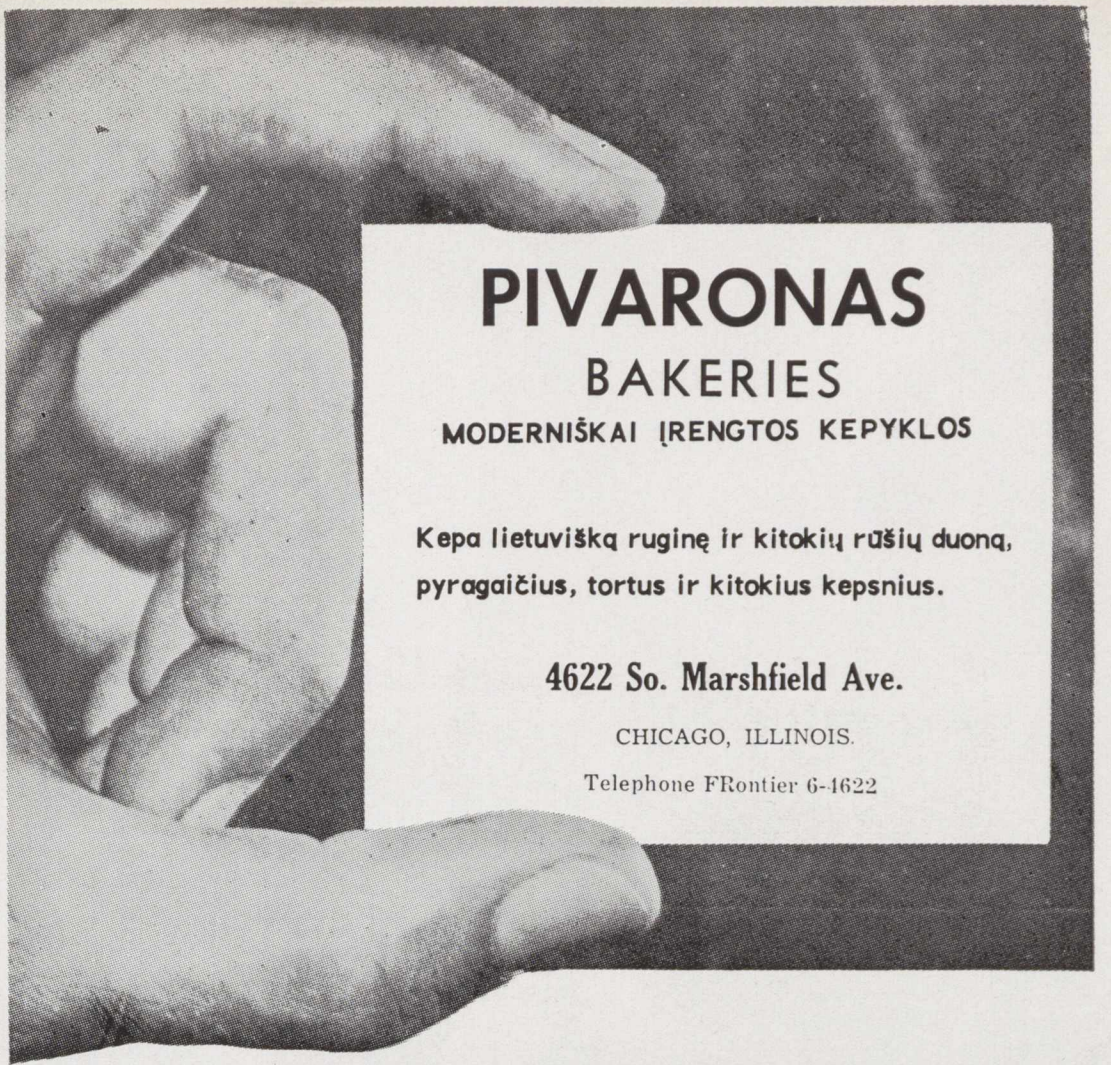

♦ VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ SAJUNGOS suvažiavimo 1957 spalio 12 d. Toronte Kanados liet. atstovai. Suvažiavime dr. M. Gimbutienė skaitė paskaitą apie etnografines Rytų Lietuvos sienas. Suvažiavimo prezidiumą sudarė: pirmininkai: J. Dilys, J. Cicėnas, sekretoriai: J. Šajuskas, A. Petrauskas.

Lith.-Canadian delegates to the Vilnius Province Ass'n conference which was held Oct. 12, 1957 in Toronto, Canada.

ŽUVIES PREKYBA Klaipėdoje.
SEA FOOD market in Klaipėda, Lithuania.

PIVARONAS
BAKERIES
MODERNIŠKAI ĮRENGTOS KEPYKLOS

Kepa lietuvišką ruginę ir kitokių rūšių duoną,
pyragaičius, tortus ir kitokius kepsnius.

4622 So. Marshfield Ave.
CHICAGO, ILLINOIS.
Telephone FRontier 6-4622

KUN. P. RIAUBOS laidotuvės, Griškabūdyje, okupuotoje Lietuvoje 1945 m. sausio 12.
THE BURIAL SERVICE of the Rev. P. Riauba, Pastor of Griškabūdis Parish in occupied Lithuania.

ELIZABETH, N. J., šv. Petro ir Povilo liet. parapijos mokyklos mokiniai naujos uniformos įvedimo proga bažnyčios fronte. Vidury sėdi kleb. kun. M. Kemežis; kiti— lituanistinių dalykų mokyt., asist. kun. J. Pragulbickas, asist. kun. Vl. Karalevičius: Mokykloje moko

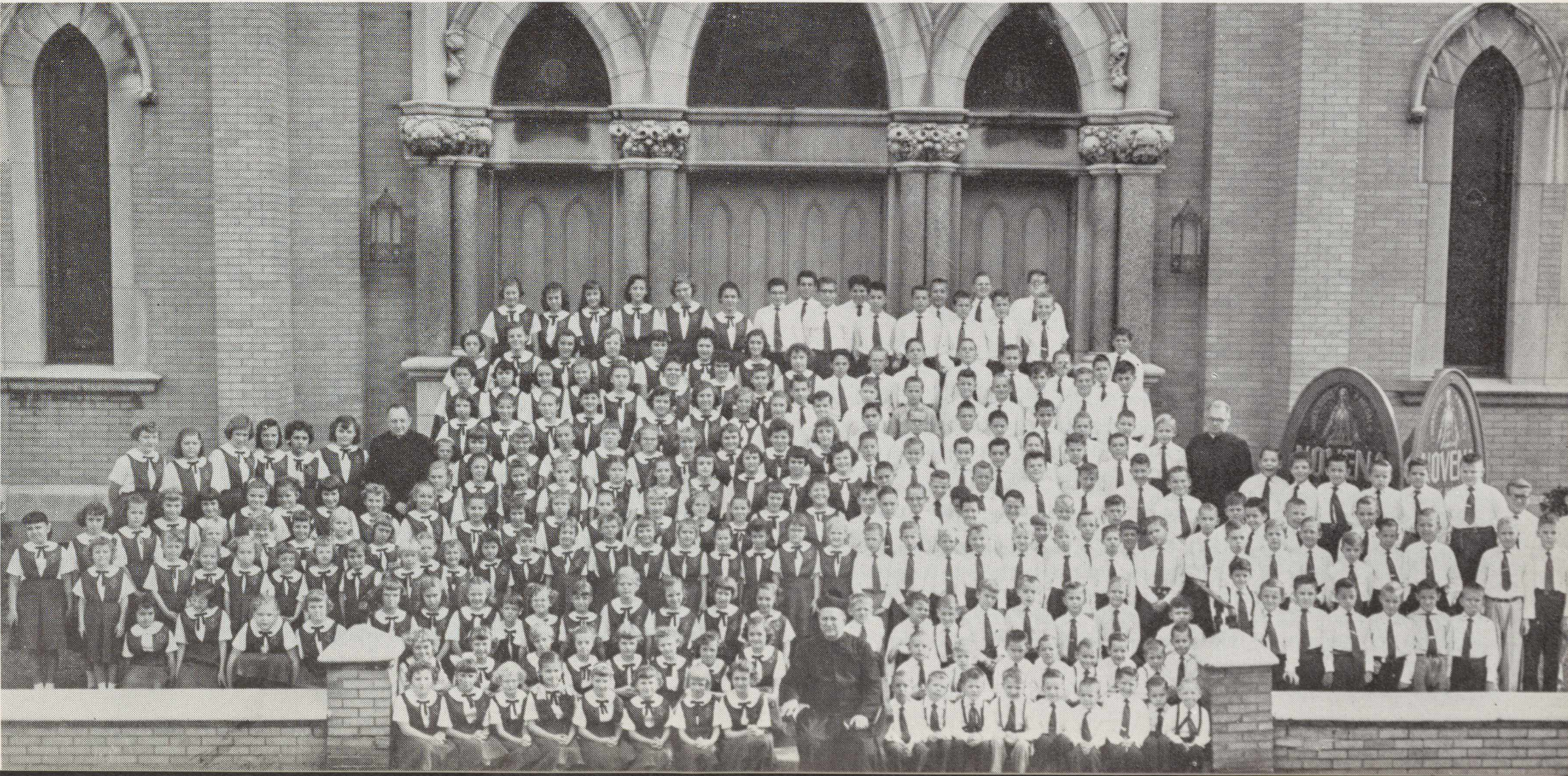

JURGIS SMOLSKIS, Toronto, Ont., lietuviškos knygos platin-
tojas nuo pat Prisikėlimo parapijos įsikūrimo. Kiekv. sekma-
dienį bažnyčios koridoriuje jį rasime prie gausaus knygų ir
liet. žurnalų stalo.

J. SMOLSKIS, Toronto, Ont., Canada, distributor of Lithuanian
books and magazines.

seserys Pranciškietės. Mokykloš vedėja Sesuo M. Giles Prie mokykl. veikia vaikų darželis.

STUDENTS OF LITH. CATHOLIC SCHOOL of St. Peter and Paul Parish, Elizabeth, N. J.

LOS ANGELES TMD 8-tos kp. valdyba lapkr. 3 d. surengtame TMD 60 metų minėjime. Sėdi iš k.: vicepirm. O. Račkienė, pirm. prof. M. Biržiška, protok. sekr. H. Petkienė; stovi: fin. sekr. V. Dovydaitis, buv. pirm. Vl. Bakūnas: (Trūksta išd. M: Steponavičienės): Foto P. Gasparonis

OFFICERS of Tėvynės Mylėtojų Draugija, Los Angeles, Calif. chapter.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— **Antanas F. Skirius**, Lietuvių Dienų leidyklos savininkas, lapkričio pabaigoje ir gruodžio pradžioje leidyklos ir LD žurnalo administracijos reikalais lankėsi Chicagoje ir New Yorke. Rytuose nebuvęs 10 metų, A. Skirius susitiko daug savo gerų draugų ir pažįstamų. Taip pat turėjo pasitarimų su LD platintojais bei vietos redaktorais. Kelionė pavyko puikiai. Visiems kelionės metu padėjusiems nuoširdžiai dėkoja.

— **J. Bačiūnas**, Sodus, Mich. vasarvietės savininkas, aktyvus kultūrininkas, vykdamas į Australiją, sustojo Los Angeles lietuvių kolonijoje ir, lydimas B. Railos, lankėsi LD leidykloje.

— **Valerija Barmienė** paliko Bostoną ir apsigyveno Los Angeles mieste, kur nuo rudens gyvena jos duklė ir žentas Sodeikos. Barmienė tuojau pradėjo dirbti toje pat draudimo įstaigoje kaip ir Bostone, gavusi perkėlimą. Lietuvoje ji mokytojavo Kauno gimnazijose; Klaipėdoje studijavo dainavimą ir yra reiškusi kaip solistė.

— **K. J. Petrėnas**, Brooklyn, N. Y. permė redaguoti religinį žurnalą Lux Christi. Jis suredagavo ir šventėms išleidžia veikalą apie Popiežių Pijų X.

— **Stasys Santvaras** parengė naują poezijos rinkinį. L. Enciklopedijos leidykla Bostone žada išleisti jo poezijos rinktinę. S. Santvaras dirba vienos Bostono ligoninės raštinėje.

LITHUANIAN REALTY COMPANY
Charles Luksis Realtor

Phone: EX. 4.2986

601 — 10th Street

SANTA MONICA, CALIF.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

~~~~~

— **Jonas Mingirdas** (slapyvardis), losangeliškas, parengė ir išleido smulkiosios tautosakos rinkinį "Smulkioji tautosaka. Patarlės, priežodžiai, posakiai", kur telpa apie puspenkto tūkstančio patarlių. Knyga iliustruota, apie 200 psl., kaina \$3.00 Galima gauti pas G. Blažienę, 1132 Hyperion Ave., Los Angeles 29, Calif. ir LD administracijoje.

— **L. Šimutis**, ALT pirmininkas pakviestas ir sutiko dalyvauti Los Angeles Vasario 16-tos minėjime ir pasakyti pagrindinę kalbą. Minėjimas, švenčiant Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukaktį, įvyks vasario 15 ir 16 d.d.

— **Prof. Mykolas Biržiška** Dailių Menų Klube kalbėjo apie tautinių mitų, legendų ir legendinių asmenų reikšmę tautos istorijoje ir jaunimo augsime. Paskaita užrašyta ir pasirodys spaudoje. D. M. Klubas, Los Angeles, pirmininku išrinktas M. Biržiška. Susirinkimas vyko B. ir D. Raily bute.

— **Algirdas Pivoronas**, Chicago, Ill. sav. Pivoronas Bakery, ateinančių metų sausio mėn. skrenda į Pietų Ameriką atostogų. Ta proga Pivoronas sutiko aplankyti ir LD žurnalo bei LD leidyklos spaudinių platintojus.

— **Balys Brazdžionis**, Chicago, Ill. per Sophia Barkus Radijo programą gruodžio 1 d. padarė pasikalbėjimą su LD leidėju A. Skirium. Kitais metais Barkus Radijas mini reikšmingą savo veikimo sukaktį.

— **Justas Lieponis**, J. Ročkus, Trečiokas, Puniška, baigė Prekybos Institutą Klaipėdoje, dabar sėkmingai dirba prekybos srityje Chicagoje.

— **Bruno Shotas** su tautinių šokių grupe ir Maria High. mergaitėmis gruodžio 1 d. dalyvavo liet. eglutės programoje Mokslo Muziejuje, Chicagoje.

— **Juozas Ginkus**, Brooklyn, N.Y. prekybininkas ir visuomenės veikėjas, sutiko platinti LD leidinius, kol susiorganizuos pastovus spaudos kioskas.

— **Didžiąjame New Yorke**, kaip vietiniai lietuviai vadina Brooklyną ir New Yorko priemiesių gyventojus, su lietuviška spauda nesisėka. Iš rankų į rankas eja Gabijos knygynas, buvęs Laimos ir kt. vardais, galutinai užsidarė, ir visa plati apy-

linkė liko be spaudos platintojo. Mažesnės liet. kolonijos spaudos išsigijimo atžvilgiu žymiai laimingesnės. Reikia tikėtis, kad ateinančiais, įvairių žymių sukaktių metais, ras lietuviškai spaudai kelią į skaitytoją ir "Didysis New Yorkas".

— **Juozas, Ona ir Rūta Kilmoniai** lankėsi Kanadoje, Montrealyje, kur Rūta yra gimusi. Jie aplankė savo buvusios, šv. Kazimiero parapijos kleboną Bobiną, kuris neseniai pastatydino naują bažnyčią.

— **Anicetas Bubelis**, LD garbės prenumeratorius, su Adele Rimkus lankėsi LD leidykloje.

GAUTA
nedidelis skaičius gražiausios knygos vaikams

MEŠKIUKAS .. RUDNOSIUKAS

Parašė **Vytė Nemunėlis**

Spalvotais piešiniais iliustravo
dail. **V. Stančikaitė**

Didelio formato, kietais viršeliais, tik \$2.

Rašykite:

LIETUVIŲ DIENOS,
9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

CORRECTIONS, please.

1. In October issue, page 22, poem's "Dawn and Day" the translator is W. K. Matthews.

2. November's issue, page 22, poem's "A Girl's Hands" author is H. Nagys.

~~~~~
Linksmų Kalėdų Švenčių linki

PALANGA RESTORANAS

6918 So. Western Ave.

CHICAGO 36, ILLINOIS

GR. 6-9490

MARIJA IR JUOZAS RAČKAI

POETO MOTIEJAUS GUSTAIČIO
30 metų mirties sukaktis

Motiejus Gustaitis — poetas, stilistas, vertėjas, pedagogas, muzikologas, kunigas, — mirė lygiai prieš 30 metų — 1927 mt. gruodžio 23 d. Lazdijuose. Jo laidotuvėse dalyvavo minios žmonių — net žydai nešė ant jo kapo vainikus.

BALYS BRAZDŽIONIS, LD atstovas ir foto bendradarbis Chicagoje, su žmona Josephina savo radijo, televizijos ir kt. reikmenų bei dovanų krautuvėje 2646 W. 71th St., Chicago.

Dr. A. HAGENTORNAS

(Physician & Surgeon)

priima ligonius kasdien
nuo 6 val. vakare iki 8 val. vakare
(iš anksto susitarus) savo kabinete
(office), kurio adresas yra šis:

4655 Kingswell Ave., Suite 215,
(Kampas North Vermont Avenue),

Los Angeles 27, California.

Telefonas
NOrmandy 1-6260

Motiejus Gustaitis turėjo tris brolius: Kazimierą (jo duklė rašytoja A. Gustaitytė-Šalčiuvienė, dabar okupuotoje Lietuvoje), Juozą ir Mykolą (pastarojo sūnus Algirdas Gustaitis).

Gustaičio giminės Nepriklausomoje Lietuvoje buvo susitarę su prof. V. Mykolaičiu-Putinu išleisti jo Raštus ir jau buvo paruošti du tomai: I — poezija, II — vertimai, literatūriniai raštai. Deja, užplūdusi bolševikų okupacija darbą nutraukė: konfiskavo atspausdintą, bet knygų rinkon nespėjusi išeiti I M. G. Raštų tomą. Tačiau bene vientelį egz. pavyko išgelbėti, ir jis dabar yra laisvajame pasaulyje. Jo antraštė tokia: MOTIEJAUS GUSTAIČIO RAŠTAI. Redagavo ir įžangą parašė V. Mykolaitis-Putinas. Išleido Sakalas". Eilėraščiai suskirstyti skyriais: Sielių aidai — 46 eilėraščiai, Tėvynės ašaros — 13 eil., Erškėčių taku — 31 eil., Varpeliai — 20 eil., Padavimai — 5 eil., Giesmės — 14 eil., Meilė — poema, Aurolė — poema.

Knygos pradžioje atspausdinta prof. V. Mykolaičio-Putino įžanga turi 26 psl. Joje, tarp kitko, sakoma: "M. Gustaičio lyrika yra sunkoka formos ir stiliaus atžvilgiu, rimta ir rūsti savo turiniu. Gustaitis — ne lengvo jausmingumo, ne svajingo muzikalumo dainius, bet gilios refleksijos, maldingos ekstazės ir abstrakcijų mintytojas. Gustaitis, paneigęs žemę su jos aistromis, į gyvenimą žiūri iš idealų ir pareigų aukštybės. Grynas idealizmas ir antžemiškų aukštybių pamėgimas primygtinai pabrėžiamas tuose eilėraščiuose, kurie turi aiškų poetinio credo pobūdį, kuriuose Gustaitis poetiniais vaizdais nagrinėja poeto pašaukimo temas."

PRESIDENTS OF LITHUANIAN-AMERICAN ORGANIZATIONS in Southern California and Lithuanian press representatives with the Hon. Glenard Lipscomb, member of the U. S. Congress and other American functionaries at the Ambassador Hotel in Los Angeles. Congressman Lipscomb recently has toured the Soviet Union and after his return told his experiences of Communist Russia to Lith. functionaries.

SUSITIKIMAS SU KONGRESO NARIU LIPSCOMBU Ambassador viešbutyje, Los Angeles, kurį surengė kun. J. Kučingis, Los Angeles liet. parap. klebonas: Kvietieji svečiai — vi-suomenės, draugijų, spaudos atstovai išklausė kongrm. Lipscombo įspūdžių iš kelionės į Sovietų Sąją. Gale stalo stovi: Lipscombo tėvas, Seth Johnson, kongrm. Lipscomb, kun. kleb. J. Kučingis ir Blase Bonpane. Foto P. Jasiukonis

SOVIET RUSSIA STILL POLICE STATE

SAYS CONGRESSMAN GLENARD LIPSCOMB

In an exclusive interview to Lithuanian Days, Congressman Glenard P. Lipscomb, Calif., tells his impressions of a recent visit behind the Iron Curtain.

Mr. Congressman, you have just returned from a trip to Europe and and Soviet Russia. First, what was the purpose of your trip to Western Europe and what countries did you visit?

A. I am a member of the Sub-Committee on Military Operations of the House Committee on Government Operations, and the main purpose of the trip to Western Europe was to investigate and survey military operations and military bases of NATO (North Atlantic Treaty Organization). With me on the trip were Mr. Charles Holifield of California and Chairman of the Committee, Mr. E. A. Gar-matz of Maryland, M. R. W. Riehlman of New York and Mr. W. E. Minshall of Ohio—all members of the Committee.

We visited England, France, Sweden and Denmark. Sweden is not a member of NATO, however we were interested in the extensive Civil Defense program under way in that country. We saw many interesting features of underground shelters adopted for peacetime use, like underground garages, storage space, emergency hospitals, etc.

Q. What impression did you get about the life and living standard of individual countries in Western Europe? How do Europeans think about the possibilities of a new general war and what effect did the Middle East crisis have on the people in Europe?

A. Our trip was mainly concerned with military bases and mili-tary establishments Due to a heavy travel schedule we had very

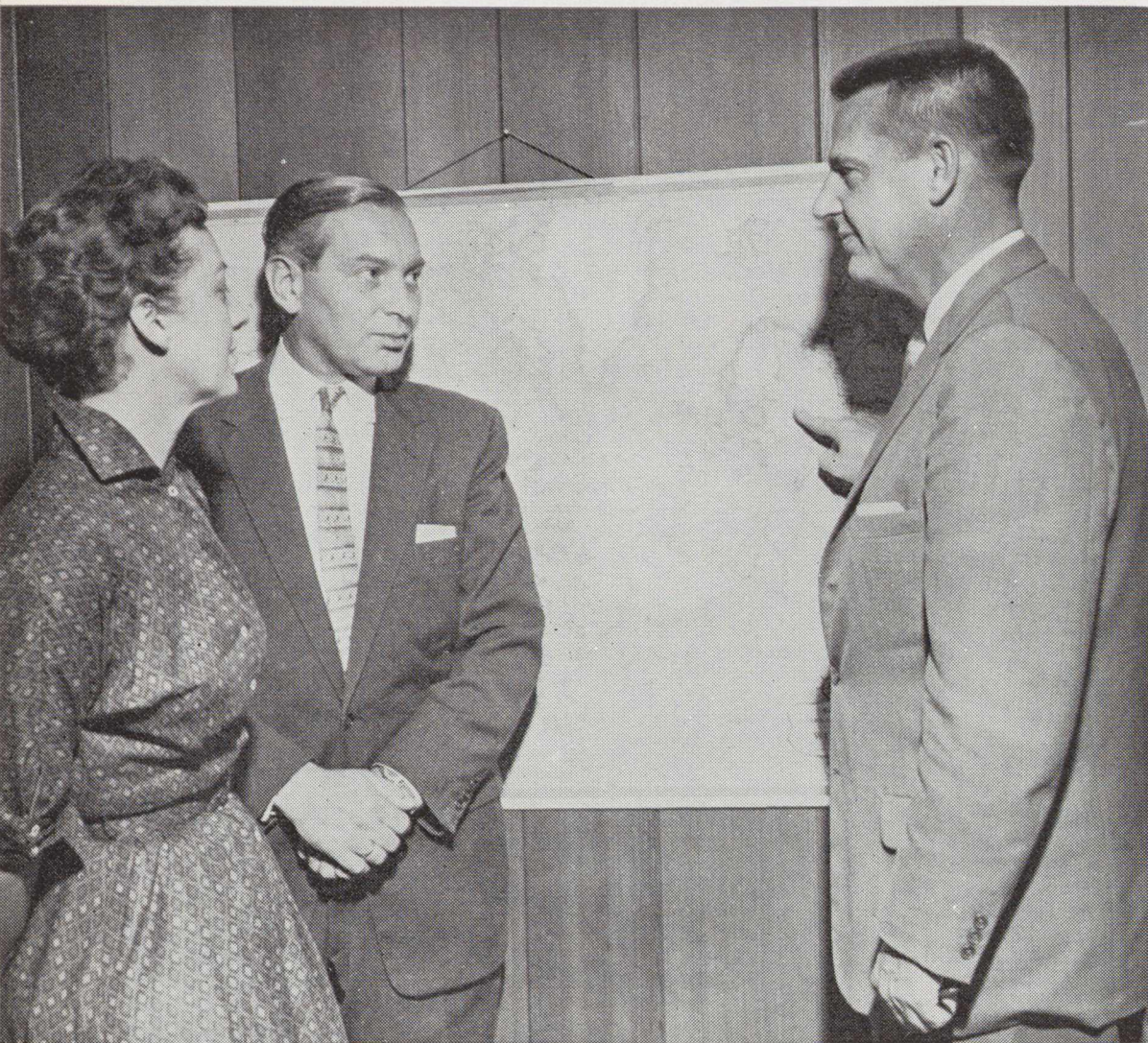
little time to contact civilians or even local government officials, except in Denmark and Sweden, where we discussed some civil de-fense procedures. It seems to me that Europe is back in the normal stream of life, and I did not notice any excitement regarding the possibility of a new war. The French people drink their wine on sidewalk cafes as they did before World War II. The people are busy with their daily problems in all European countries just as we are here in America. We were very much surprised in Sweden when we were asked about the Dodgers moving to Los Angeles . . . as Americans we were welcomed everywhere.

Q. Where did you cross into the Iron Curtain and what enslaved nations did you pass through in getting to Soviet Russia?

A. We flew by air from Stockholm to Moscow. The skies were cloudy and we could not see the Baltic Sea or any of the Baltic countries. It is very possible that we crossed Lithuania by air. As I said, we were in the clouds until near Moscow where we saw land for the first time since leaving Stockholm. I wish I could have taken a peek into Lithuania during my trip to the Soviet Union.

Q. Did you carry any message to the people of Soviet Russia or to the Soviet Government? How did the Russians feel about your visiting their country after having stopped at foreign military bases?

A. We went to Russia as tourists. They asked us to submit a short biography and then they stamped our passports. As tourists

"I JUST CAME back from Moscow" says Congressman Glenard P. Lipscomb. See an interview with the Congressman on pp. 19-20.

KONGRESMANAS G. P. LIPSCOMB savo kabinete priima LD žurnalo bendradarbi. Photo P. Gasparonis

we had nothing to tell officials of the Soviet Government. We just wanted to acquaint the Russian people with our country.

Q. Did you have press conferences in Russia and what questions did the Russian newsmen ask you?

A. We were never invited to a press conference. They supplied us with guides and the guides asked us questions about Russia.

Q. What can you say about the Russian people and how they feel about us Americans?

A. People everywhere are the same, in a very fundamental sense, and if the people of all nations could meet and visit with each other, could talk freely and exchange ideas away from the watchful eye of the secret police, we would no longer worry about war and aggression. To see the Russian people at work, shopping in the state-controlled stores, walking in the streets, is more instructive than a library of books. There is really no substitute for the personal visit. In the five days of our visit, accompanied everywhere by three Intourist guides—two women and a man—eating with them, talking with them on visits to places, it was interesting to watch their transformation in response to American informality. While this American informality was rather devastating to them at first, it gradually broke down the reserve and serious mein of our Russian guides.

From personal observation, I believe that the Russian people have a great potential store of friendliness for the American people.

Soviet Russia is a police state; no mistake about that. In each

hotel where we stayed, the contents of our suitcases were thoroughly examined while we were out and it is common knowledge among Americans that their hotel rooms are "bugged" for any conversation.

However, I had the feeling, during my short stay in Soviet Russia, of being a prisoner. The Intourist agents discouraged our going places on our own, they laid out the itinerary for each day, set the times for meals and our bedtime, almost like in an army camp.

Q. What places did you visit?

A. We visited three Russian cities—Moscow, Rostow and Stalingrad. I tried very hard to be a careful observer and good ambassador of our country. However, a five day visit does not make one an expert on Soviet Russia and I did not try to compete with our ambassador in Moscow.

We visited an agricultural machinery factory in Rostow, for example, and saw young girls tending the machines, begrimed with sweat and dirt, doing heavy manual labor. The plant manager told us that one-third of the working force in the plant was composed of women, but to us the proportion seemed much nearer two-thirds. In Stalingrad we were not able to go inside the giant steel mill and the tractor plant which once turned out armored tanks for Soviet armies in World War II. The tractor plant was said to have an output of 68 tractors per day.

On the Volga river near Stalingrad we saw under construction a giant dam and hydroelectric plant to be completed in 1960 with more than two million kilowatts output.

Q. What can you tell us regarding the living standard in Soviet Russia?

A. What strikes one generally in Moscow and in other cities is the utter drabness of life. In general, the people are dressed adequately, but the clothing is coarse, heavy, and lacking in style. Everything in Russia seems to lack style and grace. Life is grim and earnest and dedicated to state-directed tasks.

Q. What is the present status of "free" religion in Soviet Russia?

A. Places of religious worship, our guides were quick to explain, are open in Russia. The guide-book lists churches of several denominations for the visitor. The church attendance, so far as I could determine, was confined to older folks, and rather few of them. The great cathedrals have been largely converted into museums. Religion in the Soviet Union is an historic relic of the pre-revolutionary times.

Q. What are the prices of most common merchandise in the Soviet stores?

A. Prices are high. Good are bought for need and usefulness rather than for style and craftsmanship. I priced a hand-made blouse. In the equivalent of tourist rubles it cost about \$50.00, which means that for the Russian buyer it would cost more than 125 dollars. All the stores are state-controlled. There is no lavish display and there is no salesmanship. People line up at the various counters and buy what they can afford. A bicycle would cost about \$150 or the equivalent of three weeks wages. I have no idea who buys these bicycles; there were hardly any to be seen on the streets of Moscow.

Q. You entered Soviet Russia less than 48 hours after the launching of the first Soviet satellite, Sputnik the First. What was the impression on the Soviet people?

A. An American newsman, trying to evaluate the reaction of ordinary Russians to the Soviet satellite launching, reported the comment of his taxi driver. After hitting two deep holes in the road which jarred their old car considerably, the Russian driver said: "They have the satellite, but they can't fix the holes in the road." This comment is not to be taken as typical of the average. However, many Russians, I believe, are not happy about their way of living. Despite the blaring of daily propaganda on radio, TV, newspapers

Students and the general reader will be interested in knowing that there is now available a

**NEW
ENGLISH-LITHUANIAN DICTIONARY**
with approximately 20,000 entries,
compiled by V. Baravykas, published by

TERRA.

Partial list of contents includes abbreviations in use in England and the U. S., geographical names and proper names.
368 pp. \$4.00

This dictionary is available direct from
Lithuanian Days Publishers,
9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

and magazines, I believe that many Russians feel that the United States is a far better place in which to live than the Soviet Union. However, the Soviet emphasis on education represents a great challenge to the United States. Soviet scientists, engineers and technicians, despite the rigid ideological framework which controls their activities, have shown their competence in many fields. The Soviets realize that education and training are the indispensable key to the transformation of their country from a backward and illiterate, largely agricultural society, into a modern industrial one.

Q. What is the reaction in Russia concerning Stalin's downfall?

A. At Rostow I tried to gauge this feeling of the Russian for his government when I said to a young lady of the local Intourist organization: "Tell me frankly, what was the reaction of the people when the great hero Stalin was thrown into the dust?" She answered: "At first the people cried. Then they said: well, Khrushchev represents the government; he knows what is best for us . . ." It can be seen that the Russian people have little choice.

Q. What are the chances for the enslaved countries, Lithuania among them, to regain their freedom?

A. We are working in all directions for peace and freedom of all nations. The big and crucial difference is that Americans are free to live and work where and how they will, and this way of our life is superior to that of a society of forced labor and ruthless exploitation of people. The will for freedom of all free people in the world is the great force which will bring justice and freedom to the enslaved nations and to Lithuania.

GEROS ŽINIOS

Jūs galite siųsti savo artimiesiems į Lietuvą

DOVANŲ SIUNTINIUS

įvairių rūšių rūbus, medžiagas ir maistą.

Taip pat galite siųsti visokių vaistų.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS.

Per visiems žinomą

ROUND THE WORLD TOURISTS

vienintelį atstovą Pacifico pakrašty.

WE 3-8491

334 No. Fairfax Ave. Los Angeles 36, Calif.

WE 4-7838

EXPANSION OF THE ACTION For Liberation of Lithuania

On November 17, 1957, a conference of representatives of organizations promoting the liberation of Lithuania took place in Washington, D.C. Participants were: Messrs. L. Simutis, Dr. P. Grigaitis and M. Vaidyla (members of the Executive Committee of the American Lithuanian Council); Dr. AT Trimakas, Dr. J. Stiklorius and H. Blazas (members of the Presidium of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania); V. Sidzikauskas and J. Audenas (members of the Committee for a Free Lithuania); Miss M. Kizis, Director of the Information Bureau of the American Lithuanian Council, and K. Skirpa, Chairman of the Commission for Consolidation of the political factions of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania. During the discussions of certain questions, Mr. J. Kajeckas, Lithuania's charge d'affaires in Washington, and Canon Dr. J. Koncius, Chairman of the Common Relief Fund of American Lithuanians, took part in the conference as observers.

The conference, after having discussed the actual conditions and prospects for Lithuania's liberation, stated that the recent international political events had confronted the Free West with serious new problems which are inducing the West to be more reserved with regard to the nations held captive by the Soviet Union. However, the recent statements by President Eisenhower stressing that the U.S. will seek a peace with Justice, as well as statements made to Lithuanian representatives by some responsible U.S. officials, indicate that the liberation of the captive nations, remains a goal of Western international policy. Universal peace and security are impossible until this problem is justly solved.

After evaluation of the present conditions which call for increased liberation efforts and for a closer coordination of such activity, Lithuanian organizations promoting the cause of Lithuania's liberation resolve to continue seeking the liberation of Lithuania in each organization's special area by all means possible; by appropriately influencing the governments, the parliaments and the public opinion of the free world (firstly, by expressing our profound concern about the evolution of the international political situation and the fate of the soviet enslaved countries), by asking and demanding that the liberation of the captive nations be considered a legitimate goal of international policy and be sought after on every occasion, including any talks or negotiations with the Soviet Union or any treaties to be concluded with that power.

Jointly with representatives of other captive nations to make efforts through governments of the free nations and their delegations at the United Nations, that the problem of Lithuania as well as other captive nations be put on the agenda of the U.N. with the aim of having a resolution adopted demanding the withdrawal of the Soviet army, police and adminis-

tration from the captive nations and the restoration of the independence of said nations.

To participate actively in the work of the Assembly of Captive European Nations in seeking the common goal of liberation as well as in other international organizations which can be helpful in the case of the liberation of Lithuania.

Mindful that the political problems and the future of the closest neighbors of Lithuania—Germany and Poland—are closely connected with the restoration of Lithuania's independence, to deepen and to expand the present political connections with the political representatives in exile of all captive nations, while seeking more support for the case of Lithuania's liberation.

To strengthen the efforts aimed at the liberation of Lithuania by means of information in foreign languages. First of all, this entails the publication by February 16, 1958 of an informative pamphlet in English and later, of an encyclopedia-type book in English which would acquaint foreigners in a more thorough fashion, with Lithuania and its problems. The organizations which are participating in the conference will appoint one representative each to the commission for the preparation and publishing of the book.

Having in view the expansion of the action for liberation of Lithuania the conference took up the question of finances and expressed its conviction that the Lithuanian public which has always been sensitive to the cause of Lithuania's liberation, will continue backing with its support and donations the work for the liberation of Lithuania, particularly on the occasion of the 40th anniversary of the independence of Lithuania which will be celebrated on February 16, 1958. For keeping the Lithuanian community better posted about the activities of liberation, the conference has formed a commission of information and press. Miss M. Kizis, representing the American Lithuanian Council, Mr. H. Blazas, the Supreme Committee for Liberation of Lithuania and Mr. M. Brakas, the Committee for a Free Lithuania, were invited as members of this commission.

A particular importance was attached to radio information beamed into the enslaved country from Europe through the Vatican, Rome and Madrid radio stations. All efforts will be made for maintaining and expanding these programs.

The conference of the organizations promoting the liberation of Lithuania invites and urges the public to celebrate the fortieth anniversary of Lithuania's independence in the most festive and meaningful manner possible throughout the world and, on this occasion, to summon up the spiritual and material strength for continuation of the struggle for liberation of Lithuania until Lithuania's freedom and independence are completely restored.

November 17, 1957
Washington, D.C.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

visiems

pažįstamiems ir šio laikraščio leidėjams, rašytojams bei skaitytojams

J. IR O. GINKAI
IR SŪNUS SU ŽMONA

495 Grand Street, BROOKLYN 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 4-7142

Seniausia lietuviška saldinių prekyba ir Rutos saldainiai.

LIETUVIŲ ĮSTEIGTA IR VALDOMA ĮSTAIGA NUO 1922 M.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Mokama 4% už padėtus pinigus

Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000.00

1447 South 49th Court, Cicero 50, Illinois

Telefonai: TOWNhall 3-8131 ir BISHop 2-1397

TURTAS VIRŠIJA \$16,500,000.00

NUOŠIRDŲS ŠVENČIŲ LINKĖJIMAI

draugams ir klientams nuo

Mr. and Mrs. STANLEY BALZEKAS, Sr.

Mr. and Mrs. STANLEY BALZEKAS, Jr.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

4030 S. Archer Ave. ● Chicago 32, Illinois

VIRGINIA 7-1515

Maloniai pranešame, kad mūsų firma

PARCELS TO RUSSIA

121 So. Vermont, DUnkirk 5-6550

siunčia paketus maisto, naujų drabužių, vaistų ir t. t.
į Ukrainą, Armeniją, Gruziją, Latviją, Lietuvą, Estiją ir Rusiją.
Muitai ir visos siuntimo išlaidos sumokama šitame krašte. Paketai, siųsti per mūsų įstaigą, gaunami Lietuvoje be jokio mokesčio.

Garantuojame pristatymą ir greičiausią patarnavimą.

Siunčiame ir oro paštu.

Jeigu nepatogu patiems atvykti į mūsų įstaigą, galite paštu atsiųsti savo paketą, ir mes pranešime siuntimo kainą.

Valandos kasdien, išskyrus pirmadienius, nuo 10 val. ryto iki 6 v. vakaro (taip pat ir sekmadieniais)

PARCELS TO RUSSIA, Inc.,

Los Angeles Branch,

121 So. Vermont Ave.,

DUnkirk 5-6550

DAUG GRAŽIAUSIŲ KALĖDŲ SVEIKINIMŲ

BALYS RADIO & TELEVISION

Pardavimas ir pataisymai

Elektriniai reikmenys — Dovanos — Patefeno plokštelės — filmos
2646 W. 71 Street Chicago 29, Ill. PProspect 8-5374

A BEAUTIFUL WEDDING NIGHT

A short story

By STEPAS ZOBARSKAS, NEW YORK, N. Y.

At the age of sixteen, Rimas was too young to be admitted into the company of men; men who wore heavy boots and danced with their pretty girls. Any other time they would have thrown him out of the dancing hall and told him to go home. But that night Rimas felt quite safe. This was his cousin's wedding party. Who on earth would have dared to upset the gayety and glamour of such an important event?

His partner Birutė, five years older than Rimas, was a real woman. She was quite different from those silly village girls who smear themselves with lipstick and powder, and yet they believe that babies are dropped into the chimney of their papa's houses by the high flying stork. This was the first time in his life that Rimas held a woman's hand. Once in a while he looked at the mirror and smiled with pride: he saw Birutė's round face, blond hair, big blue eyes and low cut whitesilk dress which matched her rosy complexion, and she was so close to him that he could feel the warmth of her palm flow into his heart.

At midnight, a hook-nosed man about six feet tall approached their table. A shock of red hair fell on his forehead, his tie was pushed to the left of his white shirt collar, and his copper colored eyes were wide open. He smelled of beer and whiskey, and was hardly able to stand on his feet.

"Well my boy," he said to Rimas, "it isn't fair what you're doing here. You sit next to your beautiful lady and you guard her like a watchdog would. You don't dance with her and you won't let the other men enjoy dancing with her. Why are you so selfish?"

Rimas raised his eyes. To his surprise, Birutė did not resist the strange man's invitation, and in the next second, rustling in her silken gown, she walked with him to the middle of the floor.

The musicians played a Crazy Polka. Birutė rested one hand on the hook-nosed stranger's shoulder and the other on his back. At first, they danced slowly, then their tempo quickened, and they began to dance so fast that Rimas could hardly see their feet. All of a sudden, he lifted Birutė up to the ceiling and spun her around like a wheel.

"Bravo! Bravo!" shouted the other guests and moved aside, so that the hook-nosed devil could have more room.

Birutė shrieked, kicking her feet, but the dancer still kept on moving round as fast as he could. Finally, she gave up fighting. Her slip flew up like a parachute, and she desperately tried to catch it and hold it firmly between her knees.

When the music had stopped, the hook-nosed man put her down. Breathless and still trying to hold Birutė by the waist, he swayed from one side to the other, until

he found a wall to lean on. Birutė covered her eyes with her left hand, and rushed back to Rimas side.

Someone shouted: "Let's have a song!"

"A song! A fine song!"

And a strong and clear tune filled the hall:

You'll have to take your drunken husband home,
You'll have to gring his pipe in your little hand,
Oh you'll cry, you'll cry, my little bride,
And your little heart will cry with you.

Rimas walked to the window and looked at the huge bank of snow that sparkled in the moonlight. Then he came back to Birutė.

"There was no choice for me, you know," he heard Birutė say. "I could not decline his invitation."

Rimas still kept his silence. Before she started dancing with that man, she could have at least asked him for permission.

The lusty song went on:

You'll have to put your drunken husband in your bed,
You'll have to love him all night long,
Oh, you'll cry, you'll cry, my little bride,
And your little heart will cry with you.

Birutė fastened the red rose at her breast, and then she took a piece of the cake and started eating it. As Rimas still did not say a word, she filled two glasses with wine and pushed one towards him, and looking at him with her big, blue innocent eyes, she said:

"Let us drink in honor of the bride and groom. God bless them."

There was no use of being angry with her. Birutė was a very fine girl, no matter which way you looked at her. Rimas reached for the glass of wine and drank it. Then she filled his glass again, and again he gulped it down.

The singers had just finished a song and the musicians had resumed their tune. Rimas could feel the men's eyes glancing at Birutė.

"Don't you think it would be wise for us to leave this place now? The bride and groom went away before midnight."

Birutė looked at him as if she had no idea he was talking about.

"You mean to go away from this table?"

"No, I mean to go away from this house."

"Why?"

"Why?" Rimas almost screamed. "Don't you see why?"

"Oh Rimas, this man means no harm. He's only fooling. He feels happy tonight and he wants to have as much fun as he can."

He licked his lips and passed the hand over his bushy brown hair. So that's the way she felt! She had probably enjoyed her ups and downs and did not mind at all, that a hundred men's eyes were looking at her naked thighs when her gown and slip flew almost over her head.

"We could go out and get some fresh air, couldn't we?" he said, holding his breath.

"Yaa, I guess we could." Birutė touched his hand, looked at his eyes, and smiled. A strange stream of passion penetrated his whole body.

When everybody kept dancing, Birutė and Rimas slipped out into

the veranda, took their fur coats and walked out into the orchard. The moon was shining, and the night was bright and cold; it was almost as bright as day. They walked right into the snow, and Birutė screamed for joy; the snow reached her knees, and she had to raise her evening gown. She made a big soft snowball and threw it at him. Rimas bent his head, and the snowball banged against the window. Then she slipped and sat down on the snow-drift. All of a sudden, Rimas felt his knees trembling. He walked to Birutė, took her head with both of his hands and kissed her lips. It was a clumsy kiss, the first in his life. Birutė blushed and closed her eyes, then she leaned toward Rimas and kissed him in return.

A long silence followed, then he said:

"Will you ride with me, now?"

"Where to?"

"Anywhere."

"We can't stay away too long since the wedding party is not over yet."

"Of course not."

With her eyes open again, Birutė looked like a marble angel from St. Peter's cathedral, who suddenly became all thought and dream. Then she whispered:

"All right, but please hurry."

It was very dark inside the barn, and now and then a horse would neigh. Step by step, Rimas finally reached the left side where he had left his horse. He found the bridle and began to put it on. The colt tossed his head and even tried to bite Rima's hand. He had been too long in that cold and dark place and had become restless, Rimas thought. Once we are out, he will as friendly and as fast as he used to be.

Birutė climbed into the sleigh and sat down. Rimas covered her legs and knees with a woolen blanket; then he cracked the whip, and the colt rushed out through the gate into the snowy road.

The naked trunks of birches and linden-trees, covered with white frost, ran along the roadside like big candleless dripping with wax. The lighted windows were left far away, and so were the dancers and their music.

They were all alone.

The horse ran fast, the sleigh jumped up and swung to the side, then slid smoothly through the icy snow. With every minute Rimas seemed to grow up and become matured, and he felt the secret strength flow into his veins. He only had to stand up and raise his hand, and he could have reached the stars. He was a sixteen year old boy any more, he became a man, a Hercules who had the universe resting on his broad shoulders.

They did not know how long they were on the road. They sat close to each other, held hands, warmed each other with the heat of their uneven breathing, and fell asleep from the monotonous sound of the bells and the whistling of the sledges. But then a rumbling that sounded like a thunderstorm woke them. Rimas was about to open his eyes and look around, when a heavy hand pressed his shoulder. It was the hook-nosed dancer! He was riding next to them. His farmer style fur coat was wide open, his hare skin cap turned back, and his horse all covered with sweat.

"Here you are!" he said, as he leaned heavily over their heads, and ready to fall down on the seat,

LINKSMŲ ŠVENČIŲ

visiems draugams ir klijentams

NERIS TRANSATLANTIC CORP.

NERIS INTERNATIONAL, INC.

NERIS CARBON and OIL CORP.

Savininkai:

Dr. Juozas K. Valiūnas ir Dr. Juozas P. Kazickas

10 Pine Street, New York City

530 FIFTH AVENUE

NEW YORK CITY

right between Birutė and Rimas. "Take your hands off!" Rimas shouted and pushed him away.

"Easy, young man, easy," said the hook-nosed fellow. "First, you steal the maid of honor from the ball, then you take somebody else's horse to give her a ride. It's not fair, and you know that isn't. You're such a nice little fellow, why did you do it? I'm sure you're wearing the very trousers your mamma bought you for your first anniversary, after she had changed your wet diapers. You don't want to lose them, do you?"

One could forgive a drunken man for a lot of things, but this kind of insult could never be forgiven. Rimas jumped out of the sleigh and hit the hook-nosed devil right in the face. He could not remember what happened afterwards. The only thing Rimas remembered was that a kind of lightning flashed before his eyes, and he found himself on the roadside. The earth was swinging under his feet as Rimas tried to get up. As soon as he was up, Rimas clenched his teeth and his fists, and he walked slowly toward his foe. The hook-nosed devil was not going to escape his revenge this time.

A horse neighed. Rimas looked up and a cold stream paralyzed his back. This was his colt on which the hook-nosed fellow was riding. The colt had a white star on his forehead, while the horse which had taken Birutė and him for a ride, had no star at all.

Rimas heard Birutė's voice:

"You are a brute. Do you think for a minute that Rimas wanted to spare his own horse? Do you think that he did it on purpose? Don't be ridiculous."

"How do I know he didn't?"

Rimas knew, there was no use of fighting him. He glanced at the stranger who stood like Napoleon with his large hands crossed on his chest and his red hair hanging over his left eye, and who smiled with the cynical smile of a conqueror.

Holding his eyes down Rimas turned back and walked away. He knew from the frost on the collar of his coat that it was a very cold night, but his cheeks and his ears were burning. He heard someone shouting his name, and the gongling of bells, and then silence came over the earth.

Rimas kept on walking, just walking; there was nothing left in his flesh and body. A poet must have walked that way from a duel a hundred years ago — disdained and defeated. He could not distinguish reality from a dream. He himself became part of a nightmare. Here he saw the heavy footsteps in the snow; — were they the footsteps of the poet who was killed by his wife's lover, or those of his seconds who had prepared the pistols for the fatal shootings? There was blood spilled all over the place, too.

Someone gently nudged his back, and a warm breath reached his ear.

Rimas almost cried as he returned his head and confronted the face of the horse with the white star on his forehead.

"That stupid man has left us alone," said Birutė, holding the bridle in her right hand. "First, he wanted me to go with him, and when I refused, he felt insulted..."

Was he still dreaming? Rimas rubbed his hand through his hair and eyes.

PROF. V. TUMĖNIENĖS Vaikų Sanatorija Basanavičiaus Parke prie Kauno, jos lėšomis 1934-37 m. pastatyta ir vėliau išlaikyta.
DR. V. TUMĖNIENĖ name children sanitarium in Kaunas, Lithuania.

BETTER OBSCURITY IN FREEDOM Than Honors in Communistic Slavery

MEMOIRS OF A LITHUANIAN WOMAN DOCTOR

By ALMUS ŠALČIUS, Great Neck, N. Y.

In the literature of the Lithuanian emigres of memoirs who fled from communism there is an ever-increasing number of memoirs written by various statesmen, generals and other leaders who are fighting for Lithuania's freedom. It does not require much critical acumen to predict that these memoirs will make important historical material for the future historian. Hitherto we have not had any work of this type from the field of medicine. To fill this gap there recently appeared a book, entitled "My Memoirs", by Dr. Vanda Mingailaitė-Tumėnienė, who is one of the Lith-

uanian doctors whose name is destined to endure.

After graduating from a medical school in Switzerland 1911 with the degree of Doctor of Medicine, she took up medical work at the Lithuanian University in Kaunas as head of the section of children's diseases of the medical faculty. When she came to America she did clinical work at the Dixon State Hospital in Dixon, Illinois. She is now approaching her 78th year and is living in retirement on a pension.

In her book she is mostly concerned with one branch of medicine, that of pediatrics and its development in Lithuania. However, her book is not solely devoted to mere reminiscence — and here's where scholarly readers especially will take pleasure in it because of her endless resources in the way of elucidating facts. She presents an array of facts figures and names, all of which will be of interest not only to general readers but also to academic youth.

Particularly noteworthy is the authoress' steadfast idealism and profound views on life. She writes:

"I have always lived up to my philosophic credo: when a person thinks and works and is active in other ways, he lives on and on and doesn't grow old physically. Life is work which a person has come to like and which in his opinion is also important to his fellow citizens and to his country. One must only seek and find such work or else create such work as one likes. It is only by such means that one can attain a more happier life and one forgets or doesn't believe that one has aged and is no longer useful or wanted. It is of less importance to prolong life, but it is of greater importance not to become an invalid in body and spirit, but to feel as a useful member of society."

In Lithuania, at Aukštoji Panemunė, near the city of Kaunas, there is a famous children's sanitarium

Not many instances could be cited where somebody of high intellectual stature has received letters from Red occupied Lithuania which is still known even under the communist regime as the "Sanitarium of Dr. Tumėnienė" (Tumėnienės sanatorija). The people still remember the former head of the Children's Sanitarium after almost 15 years. It is true, the communist newspaper "Tiesa" (which means "The Truth", but it never prints the truth!), in writing about this sanitarium, does not mention the name of Dr. Tumėnienė, who formerly was in charge of it. Because in the eyes of the self-styled communist writers she is sunk into oblivion after a typical Red fashion, since it is not understandable to them why a person renounces and forgoes such things as medical work and personal honor and the sizable pension which would be given her if she would only become frustrated and waver from life's adversities and return home to Lithuania. It is beyond the understanding of the Reds that an honorable person sooner chooses obscurity in freedom rather than a lucrative life in Russian slavery.

No enticements, which she receives in various ways, will ever enslave Dr. Tumėnienė to return.

CONTINUED ON PAGE 24.

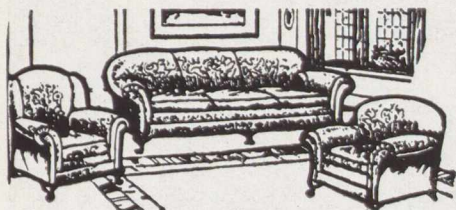
PROF. V. TUMĖNIENĖ, Chicago, Ill.
Prof. dr. V. Tumėnienė, Chicago, Ill.

STEPAS ZOBARSKAS (1911) attended high school in Rokiškis; studied language and literature in Paris, 1935—1936.

Now he resides in New York.

He is author of dozen juvenile books and short stories collections. Among his works Children of the Pastures and The Run-Away are winners of prize for children's literature.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį.

FURNITURE CENTER, Inc.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Telefonas: Victory 2-4226

Vedėjas — J. LIEPONIS

Phone: Victory 2-4226 CHICAGO 8, ILL. 3222 S. Halsted St.

BUICK

- SALES
- SERVICE
- PARTS

DAN KURAITIS

Proprietor

Res. Phone CEdarcrest 3-6161

907 West 35th Street
Chicago 9, Illinois

Phone:
Lafayette 3-2022

SKOLINK IR TAUPYK

STANDARD FEDERAL SAVINGS

— pačioj saugiausioj ir stipriausioj Amerikos įstaigoj.

*Žemiausiais procentais skoliname pinigų
namams pirkti, statyti ir taisyti.*

Kai perki namą, visuomet kreipkis į STANDARD FEDERAL —
sutaupysi pinigų ir išvengsi bereikalingų rūpesčių.

STANDARD FEDERAL visinems teisingai patarnauja, o karo ir
depresijos laikais taupytojams visados mokėdavo pagal pareikalavimą.

STANDARD FEDERAL turtas viršija 5,8 milijonus dolerių.

Atsargos Fondai STANDARD FEDERAL įstaigos siekia 5½ milijonus.
Be to, visos taupytojų sąskaitos yra apdraustos Federal Savings and
Loan Insurance Corporation.

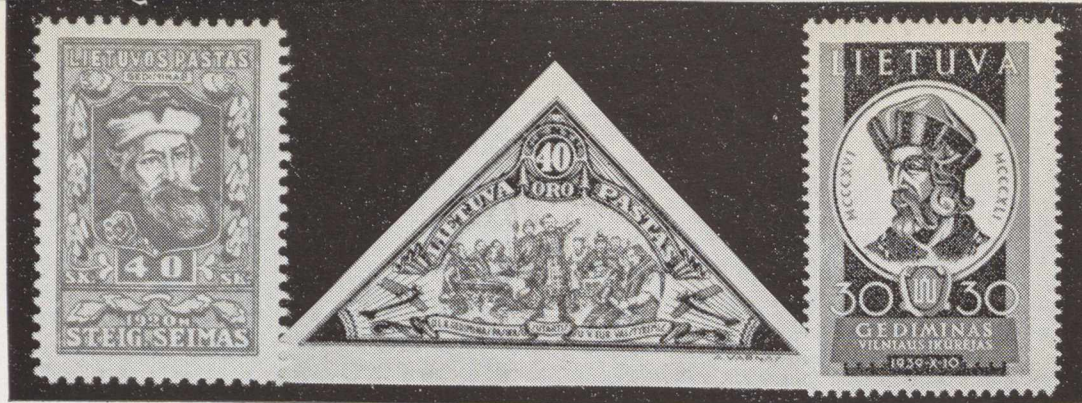
Pinigai, įdėti prieš vntą dieną, neša dividendą už visą mėnesį.

CHARTERED AND SUPERVISED BY
THE UNITED STATES GOVERNMENT

JUSTIN MACKIEWICZ, President
JUSTIN MACKIEWICZ, Vice-President

Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
(Archer Ave. at Sacramento)
PHONE: Virginia 7-1141

1. Grand Duke Gediminas (1316-1341). — D. L. K. Gediminas. 2: Gediminas signs messages to the Western European friendly nations. — Gediminas pasirašo sutartis su V. Europos valstybėmis. 3. Gediminas — founder of Lithuania's Capital Vilnius. — Gediminas — Vilniaus įkūrėjas.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS, Waterbury, Conn.

Part IX

After the death of King Mindaugas in 1263 Lithuania was ruled by several dukes; however, they contributed little of permanent importance.

A few years later Duke Traidenis (1270-1282) was instrumental in raising Lithuanian military power to a very high level.

Duke Vytenis was an outstanding military man who enlarged Lithuania's territory at the expense of Russia and Poland. For a great number of years he also fought with the Order of the Teutonic Knights, resisting their attempts to penetrate Lithuanian boundaries.

On the other hand, the Great Duke Gediminas was more of a diplomat than a military man. Desiring to acquire allies, he gave his daughter in marriage to Russian and Polish dukes; he made a

treaty with the Archbishop of Riga; wrote numerous letters to the Pope as well as to the Western nations, stressing the fact that the Teutonic Order, which wished to occupy Lithuania, was motivated not by religious, altruistic zeal but by a desire to enlarge the German empire.

Meanwhile the Teutonic Order was continually penetrating deeper into Lithuania. Near the River Nemunas they built many new fortresses, having at this time under their control all of the area extending to the Dubysa River. Likewise, all along the border area the Lithuanians had also built many fortresses to resist the advance of the Teutonic Knights.

The Teutonic Order in its crusade against Lithuania was given military aid by many important European rulers — among them: John the Blind, King of Bohemia, his son Charles IV, the future emperor of Germany, Duke Henry of Bavaria, and several others.

John the Blind, King of Bohemia, came to assist the Teutonic Knights in their crusade against Lithuania twice: the first time they captured and destroyed the fortress of Medvėgalis; the second time they built the castle of Bayernburg (near the River Nemunas), hoped for capital of German in occupied Lithuania. In fact, the German Emperors Louis IV, (the Bavarian) bequeathed Lithuania to the Teutonic Order two successive times.

From this historical period dates the episode describing the defense of the fortress of Pilėnai (near Kaunas). When the Knights surrounded the castle of Pilėnai (1336) its defenders, the Lithuanians, failing to receive military aid, were forced to fight until the last of them were annihilated. Consequently, when they realized that they were not able to resist the German onslaught, they slew their wives, children and committed suicide themselves, cremating their bodies on a pyre, thus avoiding the consequences of slavery. The last one to perish was Margis, the chief of the fortress. (To be continued)

BETTER OBSCURITY...

CONCLUDED FROM PAGE 23

ging them to return home. But Dr. Tumėnienė, who was a professor at the University of Vytautas the Great in Kaunas, receives many such missives entreating her to return. One such letter reads:

"We feel sorry that you left us in 1944. The consensus of opinion about you is that if you return you would find the most congenial conditions and attractive opportunities here in Lithuania to carry on your medical work along with majority of our scientists and doctors of medicine."

Concerning the children's hospital which Dr. Tumėnienė founded and directed, the letter further states: "The Children's Sanatorium is regarded as the outstanding institution of its kind in Lithuania. The delegations of Russian medics from Moscow which visited the hospital were greatly amazed by its modern clinical equipment and the efficiency of the staff of doctors and nurses. And they enquire — 'Who organized all this?' And your name is forthright honorably and venerably mentioned."

(Translated by P. W. Urban)

1. Casimir the Great, King of Poland (1333-1370), Gediminas' son-in-law. — Lenkijos karalius Kazimieras Didysis, vedęs Gedimino dukterį Aldoną. 2-3. John the Blind, King of Bohemia (1296-1346) and his son Charles IV, Emperor of Germany (1316-1378) — took part in crusade against Lithuania. — Čekijos karalius Jonas Aklasis ir jo sūnus markgrafas Karolis IV (vėliau Vokietijos imperatorius), dalyvavęs kryžiuočių žygiuose prieš Lietuvą.

LITHUANIANS MAKE NEWS

— **Stepas Zobarskas**, New York, N. Y., recently has published one of his short stories in *Artesian* magazine. S. Zobarskas is one of the distinguished Lithuanian-American authors and also a contributing Editor of *LD* magazine /see his short story on page 22/.

— **Prudencija Bičkus, Antanas Peškis, J. Vaznelis, J. Mastis**, all of Chicago, Ill., are soloists of the Chicago Lyric Opera. A. Kučiūnas is assistant conductor of the opera.

— **Miss R. Rataitė**, Adelaide, Australia, recently appeared in the Elisabethan Opera ballet in Adelaide, Australia.

— **Sister M. Gratia /Listaitė/**, one of the teachers at the Maria High School in Chicago, Ill., is an author-editor of a new book, *A New Look At Christmas Decorations*, in which

she depicts various decorations of Christmas trees of 27 nations. The book can be obtained from "Draugas" Publishers, 4545 West 63rd Street, Chicago 29, Illinois.

— **Prof. Dr. Antanas Ramūnas**, Ottawa, Canada, is visiting at present various European countries. He has delivered a number of speeches before university audiences while on his tour in Europe.

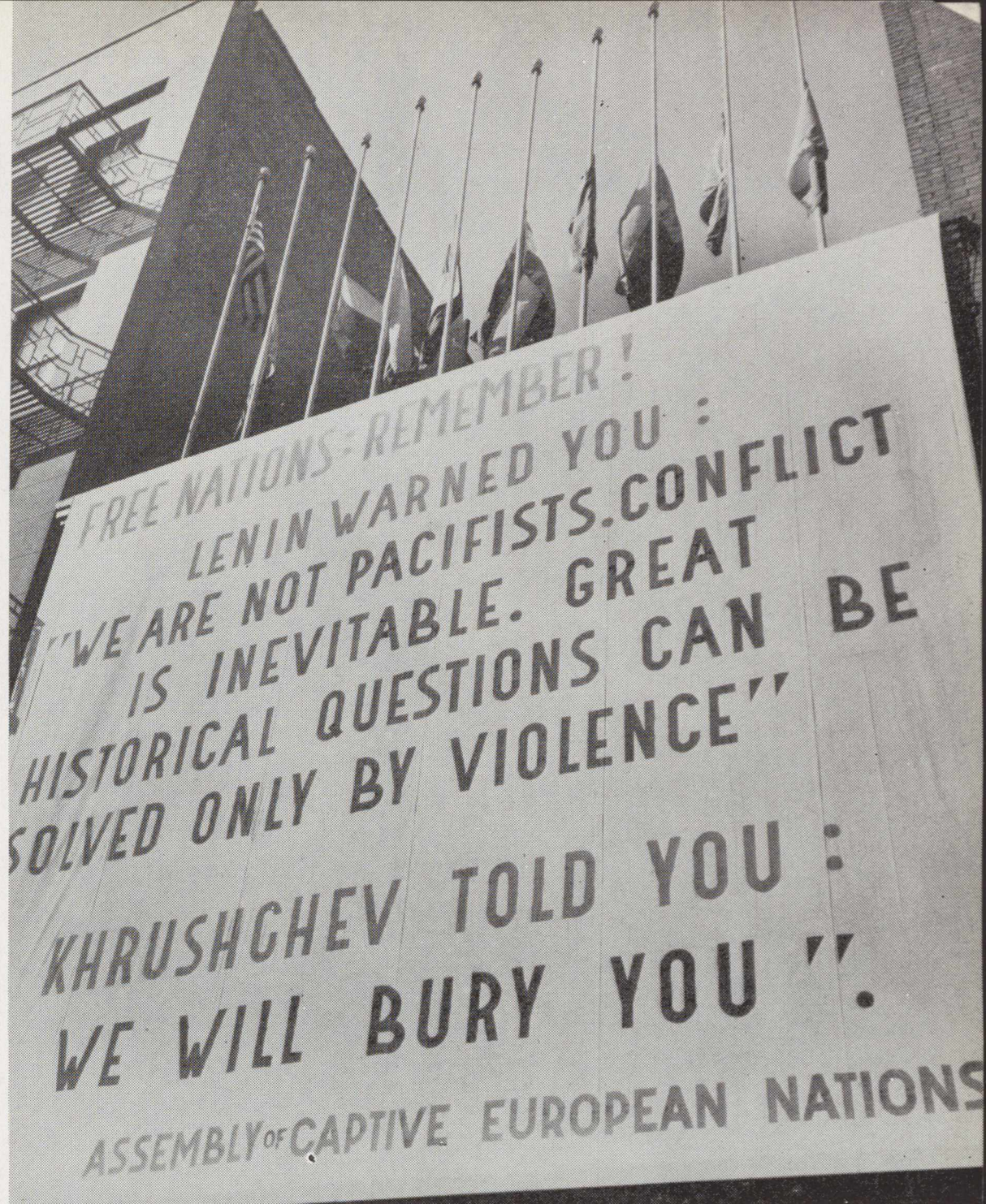
— **J. Kalakonis**, Sydney, Australia Editor of "Mūsų Pastogė" weekly, has edited an official publication-book marking the 10th anniversary of the establishment of the Lithuanian-Australian Community there.

— **Jeronimas Kačinskas**, Boston, Mass., will be guest conductor of the Boston University Symphony orchestra. One of J. J. Kačinskas' works, "Didžioji šventosios žemės Misterija", will be performed by the Hartford Music Academy orchestra under the direction of V. Marijošius, distinguished Lithuanian-American conductor.

— **E. Fraenkel**, Hamburg, Germany, great philologist, died in Hamburg. Before his death he was working on a Lithuanian dictionary of etymology. He has written a number of books and articles on the Lithuanian language and literature.

— **V. Doniela**, Sydney, Australia, has received a scholarship from the Sydney University and at present he is studying philosophy at Freiburg/Br. University and working for his Ph. D. degree.

— **Odyssey of a Lithuanian Family Ends**. On November 11, 1957 a plane landed at the Midway Airport in Chicago carrying Mrs. Monica Gaučius with her 13-year-old son and 16-year-old daughter who

REPRESENTATIVES from the Enslaved European Nations by the Communists are picketing the U. N. Building in New York City, when the Soviet Union commemorated the 40th anniversary of the Bolshevik revolution.

TOKI PLAKATĄ iškėlė Pavergtųjų Europos Tautų prezidiumas priešais Jungtinių Tautų pastatą New Yorke, kitoje gatvės pusėje, bolševikinės revoliucijos 40-čio proga.

only several month ago trod the hard soil of Siberia. The basic story of their eleven years long separation from their husband and father, an American citizen, has been widely reported in the U. S. American and Lithuanian press.

— **U. S. Through Red Microphone**. /Radio Vilnius, Home Service, November 4, 1957/.

"Americans are fleeing their

country into neighboring lands, to Europe, in order to escape the terror of investigating commissions and to avoid concentration camps. ...There are even millionaires among them. It would be ridiculous to accuse them of Communist activities. Yet they are fleeing America because she is becoming too narrow for all people of more sober political convictions." Do you recognize yourself?

CLEM'S MARKETS

- Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.
- Importuoti lenkiški kumpiai.
- Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andriulio ūkyje, Mich. valstybėje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 1-9155

Clem Taberski, sav.

SENATOR AND MRS. Wm. F. KNOWLAND and Mr. and Mrs. E. S. Shattuck with some of the leaders of Lithuanian-American community in Southern California.

SEN. WILLIAM F. KNOWLAND su žmona Los Angeles lietuvių visuomenininkų tarpe. Iš k. l eil.: **ALT** vietos sk. sekr. R. Medziukaitė, Kalifornijos. Liet. Respublikonų sekr. B. Skirienė, sen. Knowland, sen. žmona Helen Knowland, Kalifornijos Liet. Respublikonų pirm. L. Valiukas, Resp. Partijos C. K. narys E. S. Shattuck su ponija; II-je eil.: — Kalif, Liet. Resp. kasin. G. Rudelis, **ALT** sk. pirm. ir Lietuvių Dienų leidėjas A. Skirius, LD anglų skyriaus red. Milton Stark, C. Lukšis, L. Zaikienė, V. Kazlauskienė, ALRK Fed. vietos skyriaus pirm. V. Kazlauskas, M. Untulis ir ALB-nės Los Angeles sk. pirm. K. Liaudanskas.

Foto P. Jasiukonis

LITHUANIAN MAPS

Now available to Lithuanian Days readers

● BOOK MAPS WALL MAPS ●

Multicolored map of Lithuania, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age and Lithuania in the 15th century, showing place-names, waterways, cities, lakes, etc. This is the definitive map of 1939.

Compiled by J. Andrius,

with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Brakas, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

Only a limited supply available.
Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50

LITHUANIAN DAYS

9204 So. Broadway, Los Angeles 3, California

STAKLĒS Tarptautinėje Moterų rudens parodoje New Yorke lapkr. 10 d. Nuotraukoje E. Rastėnienė ir K. Škėmaitė, parodos proga iš-

rinkta Miss Lithuania. Foto V. Maželis
AT THE INTERNATIONAL WOMEN'S EXHIBIT in
NEW YORK, November 10.

KVARTETAS, pertvarkytas iš pagrindų ir papuoštas dailiu sopranu, turi puikų repertuarą ir jau yra užkviestas koncertuoti įvairiose Kanados ir J. Amerikos V-bių lietuvių kolonijose.

Iš k. į d.: Antanas Žiobakas, II-sis tenoras, Justinas Zubrickas, bosas, Stefanija Mašalaitė, sopranas, Herbertas Rozaitis, I-sis tenoras, Alfredas Bučys, baritonts. /Foto F. Kochalskis

VACLOVO VERIKAČIO KVARTETAS NAUJAME SĄSTATE

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Amsterdam, N. Y.

WCSS — 1490 kilc.
Lietuviška programa
Sekmadieniais 7—8 val. vakaro
Programos vedėjas — Juozas Olšauskas.
Reikalų vedėjas ir pranešėjas — Leonardas Hartvigas

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour
Saturdays — 12:30 — 1:00
KALI — 1430 kc Radijo stotis
Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60th Street
Los Angeles 43, Calif. Phone: AX. 5-2260.
Reikalų vedėjas — George Rudelis, 5027 Zelzah St
Encino, Calif.
Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St
Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių rytai 10:15—11:00
WAYE — 860 Kilocycles
Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md
Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa
Medford, Mass. — WHIL — 1430 kilocycles
Worcester, Mass. — WORC — 1310 kilocycles
Sekmadieniais 8:00 iki 8:30 rytą
P. VIŠČINIS, programos vedėjas
47 Banks St., Brockton 18, Mass.
Telef. JU 6-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje
veikianti nuo 1934 m. balandžio mėn.
Boston, Mass — WLYN - 1360
Sekmadieniais 2:30 iki 3:00 val. po pietų
Muzika, dainos ir Magdutės pasaka
Direktorius S. Minkus
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. AN 80489

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas
Tėviškės Garsų programą transliuoja
kiekvieną penktadienį 7: —7:30 v. v
per W D O K stotį banga 1260
Programos vedėjas — Juozas Stempužis
506 E. 118th St., Cleveland 8, Ohio

EYES EXAMINED GLASSES FITTED
DR. MICHAEL HOLLINGER
Optometrist
329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.
Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namai
935 W. Washington Blvd. Los Angeles
Richmond 9-1061 Richmond 9-1062

Chicago, Ill.

SOPHIE BARCUS RADIO VALANDOS
Iš stoties WGES 1390 kiloc. kas dieną pirmadienį iki
šeštadienio nuo 8:30 iki 9:15 rytą ir kas pirmadienį
nuo 7 iki 8 val. vakaro.
Sekmadienį iš Radijo stoties WOPA 1490 kc. ir FM
102-3 MC nuo 8:30 iki 9:30 rytą.
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Illinois

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"
Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director Helen Rauby
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone UNiversity 1-1072

Madrid, Espana

LIETUVIŲ RADIJAS
Paseo del General Primo de Rivera 25
Transliuojama kasdien
nuo 21 val. 30 minučių iki 21 val. 45 min. Lietuvos laiku,
31, 32, 42 ir 49 metrų bangomis.

"Lithuanian Melodies"
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 1:00 - 1:30 P.M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone BRoadway 32224

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda
girdime kiekvieną šeštadienį, 4:00—5:00 val. popiet
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)
Direktorius - Jokūbas J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Tel. WAverly 6-3325

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles
Sekmadieniais nuo 12:30 iki 1:00 po pietų
Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.
Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania
Pittsburgh District
WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN
MELODY HOUR"
WAMO — 860 on your dial
Pittsburgh's Country and Western Music Station
Producer and Announcer: Frank J. Saldukas
5915 Elwood St., Pittsburgh 32, Pa.
Assistant: George Žilinskas.

Roma — Italija

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21,10;
vid. Europos laiku — 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius
Circonvallazione Appia 158, kasdien trumpomis bangomis

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai
CKFH — 1400 banga — Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniais nuo 12 val. iki 1:00 po pietų
Programos ved. J. R. Simanavičius, 132 Havenlock St.,
Toronto, Ont., Telef.: LE 4-1274

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New address:
HELEN MOCKUS 5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD, Calif
New Telephone: NORmandy 5-3351

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
Bendruomenės Balsas
Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų
iki 4 val.
Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias
muziką, skelbimus.

Pusvalandžius redaguoja redakcinis kolektyvas. Bendruo-
menės Balso reikalais rašyti: A. Gaigalui, 335 Titan St
Philadelphia 47, Penna.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles
Programos transliuojamos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 val. ryto
Klubo valdyba:
Garbės pirmininkas Pranas Saladžius, 309 Alphonse St
Pirm. P. Armonas, 75 Clairmount St., Rochester 21. N.Y
Vice-pirm. Vytautas Žmuidzinas, 213 Berlin St.
Iždininkas Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.
Sekretorius R. Kiršteinis, 682 Hudson Ave.
Narys Br. Krokys, 10 Dudley St.
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai:
A. Cieminis, Alf. Dziakonas, St. Ilgūnas, D. Podelytė.

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS
Washington 25, D. C.

Kas dieną pusės valandos programa Lietuvos laiku
girdima 19 val. 30 minučių trumposiomis
11, 13, 16, 19 ir 31 mtr. bangomis.
New Yorko laiku — 11,30 val., Melbourne — 2,30 ryto,
Buenos Aires — 1,30 p.p., Los Angeles — 8,30 rytą.
Programa kartojama Lietuvos laiku:
vidurnaktį — 24 val. — 25 ir 31 mtr. bangomis;
rytą — 7 val. 15 min. — 25 ir 31 metro bangomis.
15 val. — 11, 13, 16 ir 19 mtr. bangomis.
N. Y. 4 val. p.p., Melb. 7 val ryto, B. A. 6 val. p.p.,
N. Y. — 11,15 vakare, Melb. — 2,15 p.p., Buenos Aires
— 1,15 val. naktį.
N. Y. 7 val. ryto, Melb. 10 val. vak. B. A. 9 val. ryto.
Los Angeles 1 val. p.p.

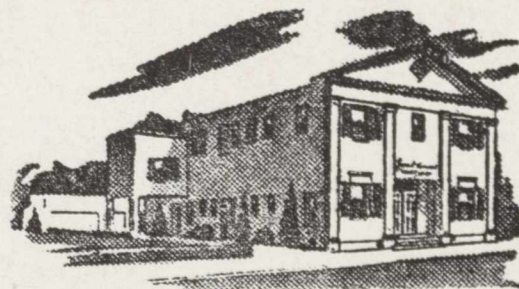
Europa

Kasdien pusės valandos programa Lietuvos laiku:
21 valandą — 16, 19, 31 ir 251 mtr. bangomis.
21 valandą — 16, 19 ir 25 mtr. bangomis.
Programa kartojama 3 kartus:
N. Y. 4,45 val. pp., Melb. 7,45 val. ryto, B. A. 6,45 pp.,
Los Angeles 1,45 pp.
6 val. 45 min. ryto 19, 25 ir 31 m. bangomis;
N. Y. 10,45 val. vak. Melb. 1,45 val. pp., B. A. 12,45 n.
Los Angeles 7,45 val.
ir 15 val. 30 min. 19, 25 ir 31 metro bangomis.
N. Y. 7,30 val. ryto, Melb. 10,30 val. vak., B. A. 9,30 r.
Los Angeles 4,30 ryto.
Vasaros laiku JAV-se reikia pridėti vieną valandą

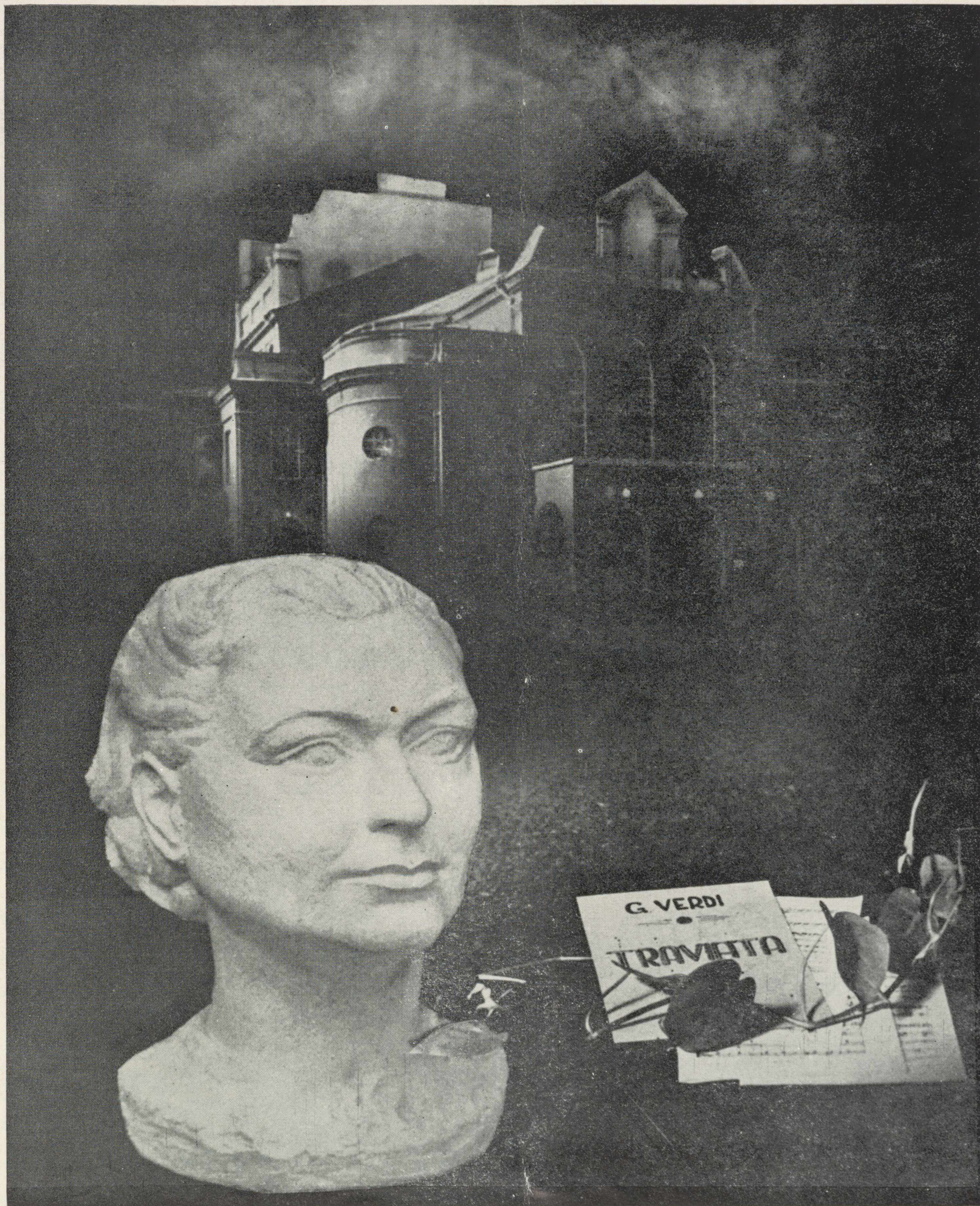
Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.
Director Mrs. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury 2, Conn.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK
MORTUARY
131 W WASHINGTON BLVD LOS ANGELES 18
NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

NEW YEAR'S EVE IN KAUNAS OPERA, Independant Lithuania